Република Северна Македонија
Министерство за економија

Republika e Maqedonisë së Veriut
Ministria e Ekonomisë

Одделение за стратешко планирање
Njësia e planifikimit strategjik

СТРАТЕШКИ ПЛАН
2023 – 2025 ГОДИНА

Јануари, 2023

Почитувани,

Стратешкиот план претставува комплексен и сеопфатен документ кој содржи, мерки и активности групирани во програми и потпрограми, кои се во функција на остварување на стратешките приоритети и цели на Министерството за економија, а со тоа и на Владата на Република Северна Македонија.

Стретешкото планирање е алатка која има моќ, креираната визија да ја претвори во реалност. Оваа реалност преку стратешкото планирање веќе долги години успешно се спроведува во Министерството за економија.

Со стартешкото планирање се овозможува реализација на приоритети, цели и активности, кои ќе придонесат за развиена функционална економија, која ќе продуцира нови работни места, поголема ефикасност, продуктивност и конкурентност на компаниите, зголемување на извозот и пораст на инвестициите, повисок животен стандард и подобар живот за сите граѓани на Република Северна Македонија.

Стретешкиот план на Министерството за економија во наредните три години претставува рамка за на создавање на услови за развој на индустријата, на кластерингот, на вклучување на македонските компании во мрежата на глобални добавувачки ланци, креира мерки и активности за создавање на развиен претприемачки сектор, интеграција на националниот пазар во единствениот пазар на ЕУ, предлага политики за обезбедување на енергетска стабилност и сигурност, за истражување и одржливо искористување на минералните суровини, за развој на туризмот и угостителството, преку подобрување на стандардите и на туристичката понуда, се со цел да се подобри деловното окружување.

Изминатите неколку години беа направени клучни реформи во делот на подобрување на бизнис климата во земјата, подобрување на условите за работа на странските, но и домашните компании, како и за подобрување на деловната клима за нови инвестиции во енергетиката, пред се во делот на обновливите извори на енергија.

Сите овие реформи се направени преку континуиран дијалог со бизнис заедницата, со деловните здруженија, но и сите државни институции кои се креатори и имплементатори на економските политики, со единиците на локалната самоуправа, академската заедница, но и граѓаните.

Преку истиот дијалог веќе се зацртани и цели на кои активно ќе работиме и во наредниот период преку на нашите програми, проекти, мерки и активности.

Кои се приоритетите на Министерството за економија во наредниот период?

Главен приоритет е финасиска поддршка за компаниите со кои ќе се помогнат во спроведувањето со повеќедимензионалните последици од пандемијата предизвикана од Ковид-19 од пред две години, потоа енергетската криза која дојде како последица од војната во Украина, потикнување на претпријатијата да излезат со иновативни решениеја за справување со развојните

предизвици кои произлегуваат од здраствено-економска и енергетска криза. Согласно новите состојби од енергетската криза, се подготвија повеќе уредби и нови мерки и програми со цел поддршка на деловниот сектор во надминување на негативните ефекти од кризата. Создавање на поволна деловна клима за бизнис секторот, пред се преку поддршка на домашните претпријатија, со главен фокус на малите и средните претпријатија, отворање на нови работни места преку нови инвестиции, развој и подобрување на конкурентноста на македонската индустрија, поддршка на развојот на индустриско-преработувачките капацитети кои ќе бидат извозно ориентирани и ќе создаваат производи со повисока додадена вредност, подобрување на конкурентноста на туристичката понуда во земјата преку креирање на поволен бизнис амбиент и зголемена валоризација на културните и природните богатства, зголемување на бројот на туристи, раст на приходите од туризмот, со крајна цел зголемено учество на туризмот во вкупниот БДП на земјата и да се забрза економскиот раст на среден рок.

Еден од клучните приоритети во наредниот период ќе биде и одржливо искористување на природните богатства, меѓу целите се зголемување на учеството на обновливите видови на енергија во финалната потрошувачка на енергија и заштита на животната средина и раст на инвестициите во енергетскиот сектор, интегрирање на пазарите на електрична енергија со земјите од регионот и земјите членки на ЕУ, планирање и одржливо користење на просторот и природните богатства.

Не, помалку од важно за Министерството за економија во наредниот период посебно откако Северна Македонија е членка во НАТО Алијансата и секако почетокот на преговорите со Европската унија е и јакнењето на позицијата на Република Северна Македонија во меѓународната заедница и унапредување на трговската соработка на билатерален, регионален и мултилатерален план, олеснување на пристапот на меѓународните пазари на стоки и услуги, либерализација на трговијата и намалување на бариерите, како и ефикасно спроведување на правото во делот на заштита на потрошувачите. Во периодот во кој Република С. Македонија ќе продолжи да биде кандидат за членство во ЕУ на располагање ќе ѝ бидат дел од претпристапните фондови од буџетот на ЕУ како и Структурните и кохезионите фондови, како значаен финансиски инструмент на регионалната политика на ЕУ.

Реализација на овие цели, кои се во согласност со утврдените стратешки приоритети на Владата на Република Северна Македонија ќе придонесе за обезбедување забрзан и одржлив економски раст, повисок животен стандард и квалитет на живот на граѓаните.

Министер за економија
Kreshnik Bekteshi

ВОВЕД

Стратешкиот план како среднорочен стратешки документ, тесно е поврзан со процесот на буџетско планирање и извршување за период од три години, претставува значаен инструмент на планирање и следење на спроведувањето на Програмите во надлежност на Министерството за економија. Изготвен врз основа на Одлуката за утврдување на стратешките приоритети на Владата на Република Северна Македонија во 2023 година, Програмата за работа на Владата на Република Северна Македонија и Националната Програма за усвојување на правото на Европската Унија.

МИСИЈА

Министерството за економија работи на создавање на услови за развој на индустријата, на кластерингот и вклучување на македонските компании во мрежата на глобални добавувачки ланци, развиен претприемачки сектор, креирање и интеграција на единствен пазар во ЕУ, обезбедување енергетска стабилност и сигурност, истражување, експлоатација и одржливо искористување на минералните суровини, развој на туризмот со подобрување на стандардите на туристичката понуда.

ВИЗИЈА

Република Северна Македонија со развиена функционална економија, која ќе продуцира нови работни места, поголема ефикасност, продуктивност и конкурентност на компаниите, зголемување на извозот и пораст на инвестициите, повисок животен стандард и подобар живот за сите граѓани на Република Северна Македонија.

ЗАДАЧИ И ОБВРСКИ НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ЕКОНОМИЈА

Задачите и обврските на Министерството за економиј, согласно надлежностите утврдени со Закон се однесуваат на:

- Предлагање на проактивна индустриска политика за зголемување на конкурентноста на индустриското производство и развој на одделни сектори од индустријата;
- Развој и поттикнување на општествена одговорност;
- Поттикнување на инвестициите преку подобрување на инвестиционата клима;
- Зголемување на регулацијата на внатрешниот пазар и ценовна либерализација, следење на движењата и состојбите на пазарот на стоки и услуги и влијанието на мерките на економската политика врз движењата на пазарот и односите на пазарот; снабдувањето на пазарот со прехранбени и други производи за широка потрошувачка , надзор над пазарот и заштита на потрошувачите и нивните права;

- Развој на енергетскиот сектор, зголемување на енергетската ефикасност и поттикнување на поголемо искористување на обновливите извори на енергија, конкурентност, сигурност на снабдување со енергија и заштита на животната средина;
- Поттикнување на претприемништвото и развој на малите и средните претпријатија и занаетчиството ;
- Создавање на услови за зголемување на извозот преку интензивна извозна промоција ,мултилатерална и билатерална соработка, либерализиран трговски режим и создавање на соодветна регулаторна рамка во согласност со стандардите на ЕУ и барањата на СТО;
- Искористување на минералните и неминерални природни ресурси;
- Развој и промоција на туризмот и угостителството;
- Управен надзор и други управни работи утврдени со Закон;
- Координација на странска помош и Програмите на Заедницата (КОСМЕ).
- Координација и учество во работните групи во рамки на Кластерите, односно Поглавјата од Проговарачката рамка, како Институција носител на 7 Поглавја и воедно како Институција учесник во повеќе од 20 Поглавја,
- Програмирање, техничка имплементација и мониторинг на ИПА Проекти и координација на друга странска помош со цел поддршка на транзицијата и реформите во делот на преговарачките Поглавја кои се во надлежност на Министерство за економија.

СПЕЦИФИЧНОСТИ НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ЕКОНОМИЈА

Министерството за економија според надлежностите утврдени со Закон, по својата Мисија и утврдена Визија предлага и реализира програми и проекти кои се однесуваат на развојот на повеќе витални економски сектори како што се индустријата, енергетиката, искористувањето на минералните суровини, туризмот, претприемништвото, трговијата, внатрешниот пазар и заштитата на потрошувачите, активностите за европска интеграција и општествената одговорност. Со тоа е одредена специфичноста на Министерството за економија за зголемено учество на хоризонтални програми и проекти во споредба со другите органи на државната управа. Хоризонталниот пристап истовремено е и интернационализиран. Тој треба да комуницира и со среднорочните стратегии на Европската унија, обезбедувајќи национален пристап. Тоа од друга страна ја истакнува потребата од постојано унапредување на интер и интра ресорска координација, соработка со бизнис заедницата, органите на локалната самоуправа, стопанските комори и научните институции.

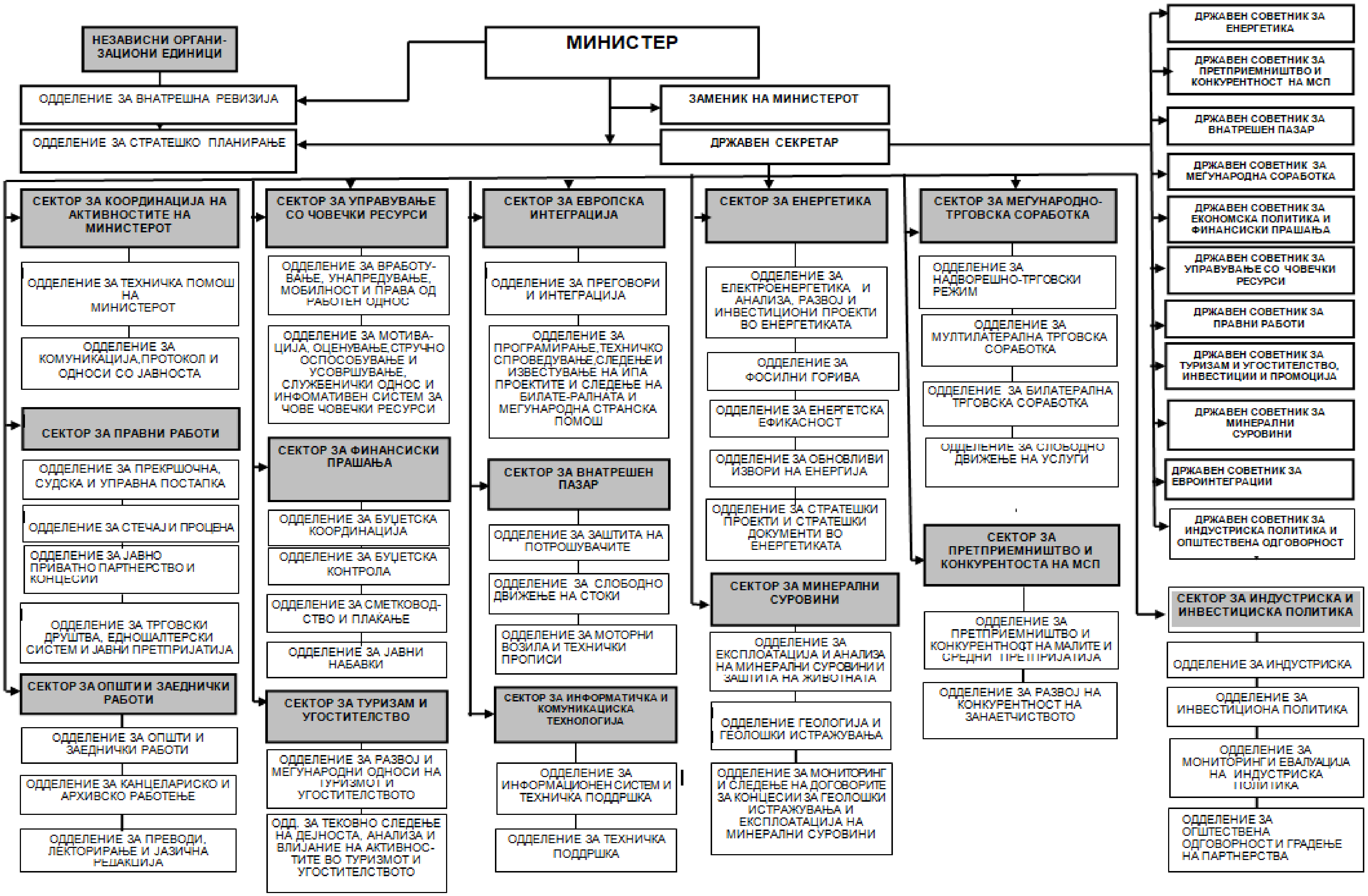
НЕЗАВИСНИ ОРГАНИ-ЗАЦИОНИ ЕДИНИЦИ
МИНИСТЕР
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА СТРАТЕШКО ПЛАНИРАЊЕ
ЗАМЕНИК НА МИНИСТЕРОТ
ДРЖАВЕН СЕКРЕТАР
ДРЖАВЕН СОВЕТНИК ЗА ЕНЕРГЕТИКА
ДРЖАВЕН СОВЕТНИК ЗА ПРЕТПРИЕМНИШТВО И КОНКУРЕНТНОСТ НА МСП
ДРЖАВЕН СОВЕТНИК ЗА ВНАТРЕШЕН ПАЗАР
ДРЖАВЕН СОВЕТНИК ЗА МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА
ДРЖАВЕН СОВЕТНИК ЗА ЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА И ФИНАНСИСКИ ПРАШАЊА
ДРЖАВЕН СОВЕТНИК ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ
ДРЖАВЕН СОВЕТНИК ЗА ПРАВНИ РАБОТИ
ДРЖАВЕН СОВЕТНИК ЗА ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЛСТВО, ИНВЕСТИЦИИ И ПРОМОЦИЈА
ДРЖАВЕН СОВЕТНИК ЗА МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ
ДРЖАВЕН СОВЕТНИК ЗА ЕВРОИНТЕГРАЦИИ
ДРЖАВЕН СОВЕТНИК ЗА ИНДУСТРИСКА ПОЛИТИКА И ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ
СЕКТОР ЗА КООРДИНАЦИЈА НА АКТИВНОСТИТЕ НА МИНИСТЕРОТ
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ТЕХНИЧКА ПОМОШ НА МИНИСТЕРОТ
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА КОМУНИКАЦИЈА,ПРОТОКОЛ И ОДНОСИ СО ЈАВНОСТА
СЕКТОР ЗА ПРАВНИ РАБОТИ
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ПРЕКРШОЧНА, СУДСКА И УПРАВНА ПОСТАПКА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА СТЕЧАЈ И ПРОЦЕНА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ЈАВНО ПРИВАТНО ПАРТНЕРСТВО И КОНЦЕСИИ
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ТРГОВСКИ ДРУШТВА, ЕДНОШАЛТЕРСКИ СИСТЕМ И ЈАВНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА
СЕКТОР ЗА ОПШТИ И ЗАЕДНИЧКИ РАБОТИ
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ОПШТИ И ЗАЕДНИЧКИ РАБОТИ
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА КАНЦЕЛАРИСКО И АРХИВСКО РАБОТЕЊЕ
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ПРЕВОДИ, ЛЕКТОРИРАЊЕ И ЈАЗИЧНА РЕДАКЦИЈА
СЕКТОР ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ВРАБОТУ-ВАЊЕ, УНАПРЕДУВАЊЕ, МОБИЛНОСТ И ПРАВА ОД РАБОТЕН ОДНОС
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА МОТИВА-ЦИЈА, ОЦЕНУВАЊЕ,СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ И УСОВРШУВАЊЕ, СЛУЖБЕНИЧКИ ОДНОС И ИНФОМАТИВЕН СИСТЕМ ЗА ЧОВЕ ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ
СЕКТОР ЗА ФИНАНСИСКИ ПРАШАЊА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА БУЏЕТСКА КООРДИНАЦИЈА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА БУЏЕТСКА КОНТРОЛА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА СМЕТКОВОД-СТВО И ПЛАКАЊЕ
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ЈАВНИ НАБАВКИ
СЕКТОР ЗА ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЛСТВО
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА РАЗВОЈ И МЕЃУНАРОДНИ ОДНОСИ НА ТУРИЗМОТ И УГОСТИТЕЛСТВОТО
ОДД. ЗА ТЕКОВНО СЛЕДЕЊЕ НА ДЕЈНОСТА, АНАЛИЗА И ВЛИЈАНИЕ НА АКТИВНОС-ТИТЕ ВО ТУРИЗМОТ И УГОСТИТЕЛСТВОТО
СЕКТОР ЗА ЕВРОПСКА ИНТЕГРАЦИЈА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ПРЕГОВОРИ И ИНТЕГРАЦИЈА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ПРОГРАМИРАЊЕ,ТЕХНИЧКО СПРОВЕДУВАЊЕ,СЛЕДЕЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ НА ИПА ПРОЕКТИТЕ И СЛЕДЕЊЕ НА БИЛАТЕ-РАЛНАТА И МЕЃУНАРОДНА СТРАНСКА ПОМОШ
СЕКТОР ЗА ВНАТРЕШЕН ПАЗАР
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА СТОКИ
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА МОТОРНИ ВОЗИЛА И ТЕХНИЧКИ ПРОПИСИ
СЕКТОР ЗА ИНФОРМАТИЧКА И КОМУНИКАЦИСКА ТЕХНОЛОГИЈА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ИНФОРМАЦИОНЕН СИСТЕМ И ТЕХНИЧКА ПОДДРШКА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ТЕХНИЧКА ПОДДРШКА
СЕКТОР ЗА ЕНЕРГЕТИКА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА И АНАЛИЗА, РАЗВОЈ И ИНВЕСТИЦИОНИ ПРОЕКТИ ВО ЕНЕРГЕТИКАТА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ФОСИЛНИ ГОРИВА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ НА ЕНЕРГИЈА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА СТРАТЕШКИ ПРОЕКТИ И СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ ВО ЕНЕРГЕТИКАТА
СЕКТОР ЗА МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈА И АНАЛИЗА НА МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ И ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА
ОДДЕЛЕНИЕ ГЕОЛОГИЈА И ГЕОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА МОНИТОРИНГ И СЛЕДЕЊЕ НА ДОГОВОРИТЕ ЗА КОНЦЕСИИ ЗА ГЕОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА И ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ
СЕКТОР ЗА МЕЃУНАРОДНО-ТРГОВСКА СОРАБОТКА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА НАДВОРЕШНО-ТРГОВСКИ РЕЖИМ
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА МУЛТИЛАТЕРАЛНА ТРГОВСКА СОРАБОТКА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА БИЛАТЕРАЛНА ТРГОВСКА СОРАБОТКА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА УСЛУГИ
СЕКТОР ЗА ПРЕТПРИЕМНИШТВО И КОНКУРЕНТОСТА НА МСП
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ПРЕТПРИЕМНИШТВО И КОНКУРЕНТНОСТ НА МАЛИТЕ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА РАЗВОЈ НА КОНКУРЕНТНОСТ НА ЗАНАЕТЧИСТВОТО
СЕКТОР ЗА ИНДУСТРИСКА И ИНВЕСТИЦИСКА ПОЛИТИКА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ИНДУСТРИСКА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ИНВЕСТИЦИОНА ПОЛИТИКА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА НА ИНДУСТРИСКА ПОЛИТИКА
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ И ГРАДЕЊЕ НА ПАРТНЕРСТВА

Орган во состав на МЕ – Управа за наменско производство

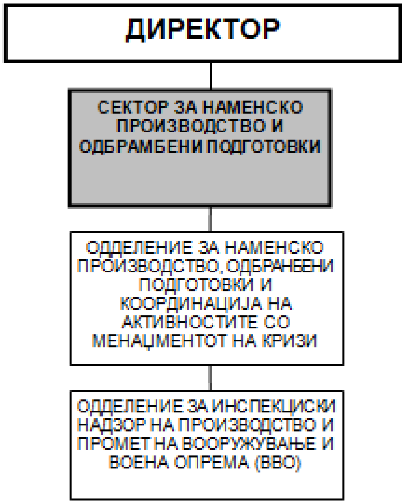

ПРИОРИТЕТИ И ЦЕЛИ НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ЕКОНОМИЈА

Поддршка и развој на мали и средни претпријатија

- Поддршка на домашните претпријатија, пред сè на микро, малите и средните претпријатија и занаетчиите,
- Подобрување на деловното опкружување за раст на микро, малите и средни претпријатија,
- Динамичен екосистем на претприемништво и иновации,
- Конкурентни мали и средни претпријатија како двигатели на инклузивниот економски раст.

Развој и подобрување на конкурентноста на македонската индустрија, инвестициона политика и општествена одговорност

- Развој и подобрување на конкурентноста на македонската индустрија,
- Зајакнат меѓуинституционален дијалог во функција на креирањето на политиките, мерките и активностите за индустриската политика,
- Унапредување на знаењата базирани на високи технологии, истражување и развој, извозно ориентирани стратегии и модел базиран на индустријализација,
- Унапредување на концептот и практиките за општествена одговорност.

Развој на туризмот и угостителството во Република Северна Македонија

- Подобрување на конкурентноста на туристичката понуда во земјата преку креирање на поволна бизнис клима и зголемена валоризација на културните и природните богатства,
- Зголемување на бројот на домашни и странски туристи, раст на приходите од туризмот, со крајна цел зголемено учество на туризмот во вкупниот БДП на земјата,
- Зголемување на туристичката понуда и градење на препознатлив туристички имиџ со воведување на светски стандарди во туристичко-угостителските услуги,
- Унапредување на меѓународната туристичка соработка,
- Поддршка на туристичките дестинации надвор од туристичка сезона,
- Конкурентна бизнис клима за раст на бројот на мали и средни претпријатија и нови работни места од областа на туризмот и угостителството,
- Натамошен развој на активниот туризам како потенцијал за силен локален економски развој.

Планирање и одржливо искористување на природните богатства

- Зголемување на учеството на обновливите видови на енергија во финалната потрошувачка на енергија и заштита на животната средина;

- Обезбедување енергетска сигурност и стабилност;
- Рраст на инвестициите во енергетскиот сектор;
- Зголемување на користењето на природниот гас и искористување на сончевата енергија во домаќинствата;
- Интегрирање на пазарите на електрична енергија со земјите од регионот и земјите членки на Европскта Унија;
- Истражување, екплоатација и одржливо искористување на минералните суровини;
- Планирање и одржливо користење на просторот и природните богатства и развивање на институционалните капацитети,
- Планирање и одржливо истражување и искористување (експлоатација) на минералните суровини

Како приоритетни цели се:

- изработка на Стратегија за минерални суровини;
- донесување на сите подзаконски акти кои произлегуваат од Законот за минерални суровини;
- постапки за доделување на концесии за проспекциски геолошки истражување и за детални геолошки истражувања на минерални суровини;
- издавање на дозволи за детални геолошки истражувања;
- постапки за доделување на концесии за експлоатација на минерални суровини;
- издавање на дозволи за експлоатација на минерални суровини;
- унапредување на правната рамка од областа на минералните суровини;

Креирање на единствен пазар–внатрешен пазар на Република Северна Македонија усогласено со целокупното законодавство на Европската Унија

- Унапредување на заштитата на потрошувачите со натамошна хаармонизација на Законот за заштита на потрошувачите;
- Ефикасно спроведување на правото во делот на заштита на потрошувачите;
- Постигнување на поголема едуцираност на потрошувачите за остварување на нивните права, запознавање на трговците со правата и обврските и начинот на заштита на економските интереси;
- Зголемување на довербата на потрошувачите према трговците на стоки и услуги;
- Правна заштита на потрошувачите при склучување на договори за потрошувачки кредити како потрошувач
- Усогласување на националното техничко законодавство од областа на возилата со техничкото законодавство за возилата на ЕУ за регулирање на внатрешниот пазар, согласно ЕУ регулативата;

Развивање на ефективна трговска политика

- Создавање на поволна деловна клима со политики на соработка со бизнис-секторот, недискриминација, зголемена ефикасност и транспарентност на институциите и целосно почитување на правната држава,

- Јакнење на позицијата на Република Северна Македонија во меѓународната заедница и унапредување на односите и јакнење на соработката на билатерален, регионален и мултилатерален план,
- Олеснување на пристапот на меѓународните пазари на стоки и услуги преку склучување на Договори за слободна трговија и договори за трговска и економска соработка, либерализација на трговијата со стоки и услуги и идентификување и намалување на бариерите во трговијата во рамките на склучените договори,
- Зајакнување на процесот на планирање, подготвување и следење на реализацијата на Националната програма за усвојување на правото на Европската унија (НПАА) како основен стратешки програмски документ во процесот на усогласување на националното законодавство со законодавството на Европската унија,
- Имплементација на Повеке годишниот Акциски план за регионалната економка област- MAP REA.

ПРИОРИТЕТИТЕ И ЦЕЛИТЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ЕКОНОМИЈА ИМААТ ЕДНАКВО ЗНАЧАЊЕ

ОСВРТ НА ОСТВАРЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ВО 2021/2022 ГОДИНА

ПРОГРАМА 1: ПОДОБРУВАЊЕ НА ДЕЛОВНАТА КЛИМА И ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА КОНКУРЕНТНОСТА

Поддршка и развој на мали и средни претпријатија:

Во 2021 година реализирани се следните мерки од Програмата за конкурентност, иновации и претприемништво за 2021 година, од област А. Поддршка и развој на микро, мали и средни претпријатија и занаетчиство:

1.1. Финансиска поддршка за микро и мали претпријатија (пристигнати се 276 апликации, одобрени се 101 и истите се исплатени),

1.2. Финансиска поддршка за женско претприемништво (пристигнати се 70 апликации од кои одобрени и исплатени се 27),

1.4 Субвенционирање на трошоци на занаетчии (пристигнати се 95 апликации од кои одобрени и исплатени се 89),

2.2 Финансиска поддршка за сертифицирање на ХАЛАЛ систем (пристигнати се 13 апликации од кои одобрени и исплатени се 11),

3.1 Кофинансирање на дел од трошоците на претпријатија за купување на опрема, инструменти, алат кои ќе послужат и ќе се користат исклучиво за обука, настава на лица за стекнување на вештини и квалификации (пристигнати се 6 апликации од кои одобрени и исплатени се 5),

Во 2022 година реализирани се следните мерки од Програмата за развој на претприемништвото и конкурентноста на малите и средни претпријатија за 2022 година:

1. Финансиска поддршка за микро, мали и средни претпријатија (пристигнати се 64 апликации, субвенционирани се 33 претпријатија со средства во износ од 6.070.781 ден),
2. Субвенционирање на трошоци на занаетчии (пристигнати се 33 апликации, субвенционирани се 23 занаетчии со средства во износ од 1.426.925 ден.),

3. Кофинансирање на проекти за развој и промоција на претприемништвото и занаетчиството во Република Северна Македонија со ребаланс на Буџетот за 2022 година беше избришана, а средствата беа прераспределени.

Развој и подобрување на конкурентноста на македонската индустрија и инвестициона политика и општествена одговорност:

Во **2021** година реализирани се стратешките документи во секторот и Програмата за конкурентност, иновации и претприемништво за 2021, дел Б за имплементација на индустриска политика, делот Г за Општествена одговорност. Делот за В за Поддршка на кластерите не беше реализиран поради пренамена на средствата со ребалансот на буџетот.

Во **2022** година усвоен е нов Акциски план за имплементација на Индустриска стратегија, донесена е Програма за поддршка на конкурентност на преработувачката индустрија и општествена одговорност за 2022 година. Јавните повици за мерките по Програмата се објавени. Мерките се поврзани со поддршка на деловните субјекти во развој, развој на производ, развој на пазар, поддршка на лабораториите во нивна акредитација, реакредитација и набавка на опрема, поддршка на фирмите за креирање ланец на вредности.

Подготвена е драфт стратегија за извозна промоција, со цел да се поддржи интернационализацијата на деловниот сектор.

Поддршка и развој на туризмот и угостителството:

- Меѓународна и билатерална соработка во туризмот;
- Поставена туристичка сигнализација на територијата на цела држава;
- Печатење на промотивен материјал;
- Одбележување на светскиот ден на туризмот со доделување на признанија за најуспешните од обласса на туризмот, 50 фирми добија признанија за успешност;
- Поддршка на домашен туризам за работници со ниски приходи во Република Северна Македонија во 2021 година се издадени 3.092 потврди (ваучери) за работници со ниски приходи во износ од 12.000,00 денари, од кои се искористени 2.816 во угостителски објекти (хотели) во целата држава;
- Набавка на мобилна апликација “Visit Macedonia”;
- Финансиска поддршка за женско претприемништво во туризмот;
- Субвенции за туристички цели на селски домаќинства;
- Поддршка на Активен туризам.

ПРОГРАМА 2: ОДРЖЛИВО ИСКОРИСТУВАЊЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ

Развој на енергетиката:

- Донесен Закон за изменување и дополнување на Законот за енергетика,
- Донесен Закон за за изменување и дополнување на Законот за енергетска ефикасност,
- Донесен Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за обновливи извори на енергија,
- Донесен Акциски план за енергетска ефикасност,
- Донесен Национален акциски план за енергија и клима,
- Донесена Уредба за критериумите и условите за прогласување на кризна состојба во случаи на временски и природни непогоди, хаварии и нарушувања на пазари на електрична енергија, начинот на снабдување со електрична енергија во кризна состојба, мерките што се преземаат во случај на кризна состојба, како и правата и обврските на носителите на лиценци за вршење на електроенергетски дејности,
- Извештај за енергетска ефикасност до Енергетска заедница,
- Извештај за ОИЕ до Енергетска заедница,
- Извештај за сигурноста во снабдувањето со природен гас,
- Донесување на Енергетскиот биланс -Министерството за економија го подготви Енергетскиот биланс. Владата на Република Северна Македонија го донесе Енергетскиот биланс за 2021 година,
- На почетокот на 2022 година се донесе Програма за заштита на ранливите потрошувачи на енергија и Програма за финансиска поддршка за производство на електрична енергија,
- Министерството за економија завршува со подготовките на следните подзаконски акти од областа на енергетска ефикасност кои произлегуваат од новиот Закон за енергетска ефикасност,
- Правилник за енергетски карактеристики на згради,
- Правилник за енергетска контрола на здради,
- Тарифник за енергетска контрола на згради,
- Правилник за енергетска контрола кај големи трговци,
- Тарифник за енергетска контрола кај големи трговци,
- Правилник за означување на потрошувачката на енергија и другите ресурси што користат енергија,
- Уредба со која се утврдува Облигационата шема за енергетска ефикасност,
- Правилник за МВП ,

- Издадени се Уверенија за ракувачи со одделни видови на енергетски уреди и постројки и Овластувања за енергетски контролор според Законот за измена на законот за енергетска ефикасност ,
- Измена на Правилникот за Обновливи извори за енергија,

Програми и проекти

Програмата за ранливи потрошувачи вклучува надоместување на сметките за електрична енергија и успешно се реализира

Одржливо искористување на минерални суровини:

- Изработка на измени и дополнувања на Законот за минерални суровини,
- Донесување на нов Тарифник за утврдување на висината на надоместокот за издавање на дозволи и концесии за вршење на детални геолошки истражувања и концесии за експлоатација на минерални суровини и подзаконски акти кои произлегуваат од Законот за минерални суровини,
- Донесување на технички нормативи за експлоатација на минерални суровини кои произлегуваат од законската регулатива,
- Склучен Договор со МАНУ за изработка на Стратегија за минерални суровини,
- Одржување на ГИС-софтверските алатки,
- Одржување на системот е-концесии за доделување на концесии со електронска аукција.
- Спроведување на повеќе постапки (тендери) за доделување на концесии за детални геолошки истражувања и експлоатација на минерални суровини,
- Изработка на Дозволи за детални геолошки истражувања и за експлоатација на минерални суровини.
- Издавање на Овластувања за изработка на геолошка документација и рударски проекти,
- Спроведување на стручни испити за полагање за добивање на Лиценци за изработка на геолошка документација, изведување и надзор на геолошки истражувања,
- Се отпочна со изработка на Стратегија за минералните суровини во Република Северна Македонија за планирање и одржливо користење на просторот и природните богатства како и развивање на институционалните капацитети помеѓу МАНУ и Министерство за економија,
- Усогласување со Секретаријат за законодавство за донесување на подзаконски акти кои произлегуват од Законот за минерални суровини и во овој период беа донесени 11 правилници и 1 упатство,
- Постапки за доделување на концесии за детални геолошки истражувања на минерални суровини,
- Издадена 1 Дозвола за вршење на детални геолошки истражувања на минерални суровини, додека во постапка се повеќе предмети за издавање на дозволи, кои се во фаза на прибирање на мислења од надлежни органи,

- Во постапка се повеќе предмети (иницијативи) за започнување на постапка за доделување на концесии за детални геолошки истражувања во фаза на прибирање на мислења од надлежни органи,
- Вршење на теренски увиди по поднесени иницијативи за започнување на постапки за доделување на концесии за детални геолошки истражувања на минерални суровини како и за издавање на дозволи за детални геолошки истражувања,
- Спроведување на постапки по објавени Јавни повици за доделување на концесии за детални геолошки истражувања на минерални суровини за 3 нови локации,
- Изработка на барања, мислења и информации од областа на геолошките истражувања,
- Постапки за доделување на концесии за експлоатација на минерални суровини,
- Склучени 5 Договори на концесии за експлоатација на минерални суровини,
- Издадени 8 Дозволи за експлоатација на минерални суровини по главен рударски проект и дополнителен рударски проект,
- Донесени се 3 Одлуки за еднostran раскин на договори за концесии,
- Вршење на теренски увиди по поднесени барања за експлоатација на минерални суровини,
- Вршење на контрола и надзор над склучените договори за детални геолошки истражувања и експлоатација на минерални суровини,
- Спроведување на постапки по објавени Јавни повици за доделување на концесии за детални геолошки истражувања на минерални суровини за 1 нова локација,
- Изработка на барања, мислења и информации од областа на експлоатација.

ПРОГРАМА 3: КРЕИРАЊЕ НА ЕДИНСТВЕН ВНАТРЕШЕН ПАЗАР

- Од страна на ВРСМ усвоен е нов Закон за заштита на потрошувачите согласно најновите диективи од ЕУ,
- Имплементирана е Програмата за заштита на потрошувачите за 2021 година, согласно Законот за заштита на потрошувачите и доделни се средства за реализација на Програмата за заштита на потрошувачите за 2022 година

Од страна на ВРСМ усвоен е нов- Закон за технички барања на производите и оцена на сообразност и нацрт правилници по донос на овој закон:

- Правилник за електромагнетна компатабилност
- Правилник за ниско напонска опрема – ЛВД
- Правилник за опреама под притисок,
- Правилник за едноставни садови под притисок
- Правилник за пренослива опрема под притисок,
- Правилник за РТТ опрема,

- Правилник за рекреативни пловила,
- Правилник за ATEX – потенцијална експозивна атмосфера,
- Правилник за лифтови,
- Правилник за достапност на пазар и контрола на пазар на експолозиви за цивилна употреба
- Правилник за опрема запаливи под гас.

ПРОГРАМА 4: КРЕИРАЊЕ НА ЕФЕКТИВНА ТРГОВСКА ПОЛИТИКА

- Континуирана детална анализа на усогласеност на прописите со директивата на ЕУ за услуги 32006L0123 и Законот за услуги,
- Имплементација на Акцискиот план за усогласување со директивата на ЕУ за услуги 32006L0123 и Законот за услуги при што голем број правни акти се изменети со што се елиминираа неоправданите бариери за пристап и давање на услуги во земјата и се модернизираше регулаторната рамка во услугите,
- Со Законот за изменување и дополнување на Законот за трговија (Сл.весник на РСМ бр. 295/2021 и 150/22) се изврши усогласување со член 16 од директивата (се овозможи услуги на времена основа во земјата за даватели на услуги од ЕЕП со одредба со одложена примена по пристапување во ЕУ), како и правото на ограничување за вршење трговија во недела и празници согласно член 2 од законот за празниците,
- Во тек е ИПА Проект „Зајакнување на внатрешниот пазар“ (EuropeAid/140492/DH/SER/MK) во чии рамки во компонента 2 се предвидени активности за унапредување на законодавната и институционалната рамка за ефективна имплементација на правото на ЕУ во областа на слободно движење на услуги и во областа право на трговските друштва,
- Во рамки на проектот спроведена е анализа на законодавството и оцена за усогласеност со Директивата за услуги/Законот за услуги во делот на земјоделски, шумарски и ветеринарни услуги, туристички и угостителски услуги, градежни услуги, услуги на авто школи и занаетчиски услуги. Предложени се мерки за усогласување со директивата/законот и за ажурирање на Акцискиот план,
- Во рамки на проектот спроведена е анализа на законодавството и оцена за усогласеност на Законот за трговските друштва и останатите поврзани закони со:
  -Директива (ЕУ) бр.2007/36 на Европскиот парламент и на Советот од 11 јули 2007 за остварување одредени права на акционери во друштва кои котираат на берза,
  -Директива (ЕУ) бр.2017/828 на Европскиот параламент и на Советот од 17 Мај 2017 година за измена на Директивата бр.2007/36 во врска со охрабрувањето на долгорочниот ангажман на акционерите,

-Регулатива бр.2018/1212 на Комисијата од 3 септември 2018 година за имплементирање на воспоставувањето минимални барања за имплементирање на одредбите од Директивата бр.2007/36 на Европскиот парламент и на Советот во врска со идентификација на акционерите, пренос на информации и олеснување на остварувањето на акционерските права,

- Директива (ЕУ) бр.2017/1132 на Европскиот парламент и на Советот во врска со одредени аспекти на компаниското право (кодифициран текст) ,
- Директива (ЕУ) 2019/2121 на Европскиот парламент и на Советот од 27 ноември 2019 за измена на Директивата (ЕУ) 2017/1132 во врска со прекугранични трнасформации, спојувања и поделби,
- Директива (ЕУ) 2019/1151 на Европскиот парламент и на Советот од 20 јуни 2019 година за измена на Директивата (ЕУ) 2017/1132 во врска со употребата на дигитални алатки и процеси во правото на трговските друштва (одредби поврзани со BRIS-The Business Registers Interconnection System),
- Имплементирачка Регулатива (ЕУ) 2021/1042 на Комисијата од 18 Јуни 2021 година за пропишување правила за примена на Директивата (ЕУ) бр.2017/1132 на Европскиот парламент и на Советот во врска со техничките спецификации и процедури за системот на поврзување на регистрите и замена на Имплементирачка Регулатива (ЕУ) 2020/2244 на Комисијата,
- Регулатива на Советот на Европските заедници 2137/85 од 25 јули 1985 за Европска Економска Интересна Заедница,
- Директива 2009/102 на Европскиот парламент и на Советот од 16 септември 2009 во областа право на приватно друштво со ограничена способност на едно лице,
- Регулатива на Советот на Европските заедници 2157/2001 од 8 октомври 2001 година за Статутот на Европското друштво ,
- Препораката 2014/208/ЕУ за квалитет во известувањата поврзани со корпоративно управување по принципот „примени или појасни,
- Препораката 2005/162/ЕК за улогата на неизвршните директори или членови на надозрен одбор на котираните компании и за комитетите на надзорниот одбор,
- Препораката 2004/913/ЕК за режимот на наградување на директорите на котираните компании,
- Препораката 2009/385/ЕК за дополнување на Препораката 2004/913/ЕК и Препораката 2005/162/ЕК за режимот/политики на наградување – плати и други надоместоци на директорите во котирани акционерски друштва,
- Остварено е учество на редовните состаноци на Комитетот за јавни набавки во 2021 и 2022, со присуство и виртуелни состаноци,
- Одржани се билатерални преговори за пристапување кон Спогодбата на СТО за јавни набавки со цел ревидирање и финализирање на Иницијалната понуда на РСМ,
- Доставена Финална понуда на РСМ и завршени се преговорите за пристапување кон Спогодбата на СТО за јавни набавки,
- Одржани се состаноци на Националниот комитет за олеснување на трговијата (NTCF),

- Поддржан е предлогот во врска со работниот текст за членот VI:4 од ГАТС со кој се разработуваат дисциплини за домашна регулатива во услугите, како дел од иницијативите во СТО за добра регулаторна пракса во трговијата со услуги,
- Завршени се преговорите за Референтен документ во рамки на Заедничката иницијатива на СТО за домашна регулатива во услугите. Подготвено е дополнување на Листата на специфични обврски во услугите на РСМ од Протоколот за пристапување во СТО со Референтниот документ како дополнителна обврска,
- Спроведена е сертификација на измените на Листите на Република Северна Македонија за специфични обврски во услугите согласно процедурите за сертифкација на Референтниот документ на СТО (S/L/84),
- Превземени се активности за понатамошното подобрување на олеснувањето на трговијата и бизнисот,
- Доставени се Нотификации во СТО по Спогодбата за пристап на пазарот, Спогодбата за земјоделство, Спогодбата за правила за потекло, Спогодбата за фитосанирарни мерки и Спогодбата за спроведување на членот 6 од Општата спогодба за царини и трговија од 1994 година,
- Донесен е и ратификуван Дополнителниот протокол 6 за трговија со услуги,
- Донесена е Одлука на Мешовитиот комитет на ЦЕФТА за измена на Анекс 4 од ЦЕФТА договорот кој се однесува на Протоколот во врска со дефиницијата на производи со потекло и методи на административна соработка,
- Превземени се активности за понатамошното подобрување на олеснувањето на трговијата и бизнисот,
- Донесена е Одлука на Мешовитиот комитет на ЦЕФТА за измена на Анекс 4 од ЦЕФТА договорот кој се однесува на Протоколот во врска со дефиницијата на производи со потекло и методи на административна соработка,
- Преговори за Дополнителниот протокол 7 за решавање на спорови на ниво на ЦЕФТА,
- Отпочнати се преговорите за склучување на Спогодба за признавање на професионалните квалификации,
- Ратификувана е Одлука на мешовитиот комитет ЕФТА-Република Северна Македонија за Измена на Протоколот Б кон Договорот за слободна трговија меѓу ЕФТА државите и Република Македонија кој се однесува на дефинирање на концептот производи со потекло и методите на административна соработка,
- Финализирани се преговорите за Измена на Дополнителниот протокол по Договорот за слободна трговија со Украина (Ревидиран е Протокол Б со обемни списоци на производи што се под концесија, распоредени во шест одделни анекси I (а), I (б), I (в), II (а), II (б) и II (в) , и Ревидиран е Протокол Ц во согласност со правилата на Конвенцијата ПЕМ),
- Ппотпишани се Измена на Дополнителниот протокол по Договорот за слободна трговија со Украина (Ревидиран е Протокол Б со обемни списоци на производи што се под концесија, распоредени во шест одделни анекси I (а), I (б), I (в), II (а), II (б) и II (в) , и Ревидиран е Протокол Ц во согласност со правилата на Конвенцијата ПЕМ).

- Имплементација на Спогодбата за олеснување на трговијата во ЦЕФТА (донесена е Одлуката за Авторизирани економски оператори и стапи на сила на 1 април 2020 година, донесена е одлука на ЦЕФТА за овошје и зеленчук и стапи на сила, имплементиран е системот SEED + и донесена е Стратегијата за управување со ризици),
- Имплементација на Дополнителен протокол 6 за трговија со услуги (усвоена е Одлука за олеснување на трговијата во туристичките услуги, вклучувајки усвојување на взаемно признавање на лиценци, предложени се регионални дисциплини за домашната регулатива , изработена физибилити процена на соработката во осигурителниот сектор) ,
- Вклучување на РСМ кон иницијативата на СТО за електронска трговија и пристапување кон Спогодбата за информатичка технологија на СТО,
- Одржана е Првата седница на мешовитата комисија по договорот за ~~и~~ економска соработка со Казахстан,
- Одржана е Четвртата седница на мешовитиот комитет по договорот за и економска соработка со Унгарија,
- Одржано работно меѓуинституционално тело во рамки на правата работна група за економија, трговија и иновации помеѓу Република Северна Македонија и Република Бугарија,
- Донесен е Закон за изменување и дополнување на Закон за трговски друштва (усогласување со законодавството на ЕУ преку прецзирање на одредбите за примена на Кодексот за корпоративно управување од страна на акционерските друштва кои котираат на берза. Воедно, се проширува и можноста за примена на конвертибилниот заем, за надворешно лице кое го дава заемот на друштво со ограничена одговорност основано од едно лице) („ Сл. весник на РСМ „ бр. 99/22),
- Донесен е Закон за изменување и дополнување на Законот за едношалтерски систем (усогласување со Закон за прекршоци) („ Сл. весник на РСМ „ бр. 215/21),
- Донесен е Закон за изменување и дополнување на законот за контрола на извоз на стоки и технологии со двојна употреба (усогласување со Закон за прекршоци) („ Сл. весник на РСМ „ бр. 215/21),
- Донесен е Закон за изменување и дополнување на Законот за трговија (усогласување со Закон за прекршоци) („ Сл. весник на РСМ „ бр. 215/21),
- Донесен е Закон за изменување и дополнување на Законот за трговија (недела неработен ден) (Сл. весник на РСМ „ бр. 295/21 и 150/22),
- Донесена е Одлука за определување на највисоки цени на одделни производи во трговијата на големо и трговијата на мало (Сл. весник на РСМ „ бр. 270/21 , 280/21 и 20/22),
- Донесена е Одлука за посебни услови за трговијата на одделни стоки (Сл. весник на РСМ „ бр. 41/22 , 51/22 , 81/22, 135/22 и 137/22) ,
- Донесена е Одлука за ограничувањето на извозот на масло од сончоглед (Сл. весник на РСМ „ бр. 51/22),

- Донесена е Одлука за ограничувањето на извозот на одделни стоки (пченица, јачмен, пченка, брашно од пченица, семе од сончоглед и сурово масло од сончоглед((Сл. весник на РСМ „ бр. 55/22, 67/22 и 93/22),
- Донесена е Одлука за ограничувањето на извозот на одделни стоки (пченица и брашно од пченица) ((Сл. весник на РСМ „ бр. 55/22 и 166/22),
- Донесена е Одлука за ограничувањето на извозот на одделни стоки (огревно дрво, пелети, брикети и необработено дрво) ((Сл. весник на РСМ „ бр. 166/22),
- Донесена е Листата на стоки и технологии со двојна употреба („ Сл. весник на РСМ „ бр. 82/22), во согласност со Анекс 1 на Регулатива на Комисијата 2021/821 и Делегираната регулатива на комисијата 2022/1 од 6 јануари 2022 година,
- Донесена е Одлука за забрана на продажба на одделни нафтени деривати (Сл. весник на РСМ ,93/22)
- Донесена е Одлука за укинување на увозната давачка-царинската стапка за увоз на масло од сончоглед за јадење (Сл.весник на РСМ бр. 93/22 и 166/22),
- Донесена е Одлука за укинување, на увозните давачки – царинските стапки на одделни производи (компоненти) потребни за производство на технолошко-напредни проиозоди (Сл.весник на РСМ бр.267/21 и 276/21),
- Објавени се Листите на стоки за 2023 година за кои ќе се користи принципот на распределба „прв дојден, прв корисник“ (first come, first served), од Европската заедница, Република Турција, Украина, Норвешка и Швајцарската конфедерација,
- Имплементаија на Законот за трговија (издавање и продолжување на лиценци за продажба на алкохолни пијалоци, водење на регистер на лиценци за продажба на алкохолни пијалоци и издавање на мислења за исполнување на МТУ за вршење на енергетска дејности трговија на големо со нафтени деривати),
- Имплементација на Законот за тутун, производи од тутун и сродни производи (издавање на решенија на производители, извозници и увозници на производи од тутун и сродни производи, издавање на решенија на марки на тутунски производи и водење на регистерот на производители, извозници и увозници на производи од тутун и сродни производи на марки на тутунски производи,
- Имплементација на Законот за контрола на извоз на стоки и технологии со двојна употреба (издавање на дозволи за извоз, сертификати за краен корисник и мислења),
- Креирање на софтверско решение за електронско издавање на дозволи за контрола на извоз на стоки и технологии со двојна употреба,

ОСВРТ НА ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ ВО 2023 ГОДИНА

ПРОГРАМА 1: ПОДОБРУВАЊЕ НА ДЕЛОВНАТА КЛИМА И ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА КОНКУРЕНТНОСТА

Поддршка и развој на мали и средни претпријатија:

- Реализација на предвидените мерки од Програмата за развој на претприемништвото и конкурентноста на малите и средни претпријатија за 2023 година,
- Реализација на мерките и активностите предвидени во Стратегијата за МСП и Стратегијата за женско претприемништво.

Развој и подобрување на конкурентноста на македонската индустрија и инвестициона политика:

- Реализација на предвидените мерки од Програма за поддршка на конкурентност на преработувачката индустрија и општествена одговорност за 2023 година,
- Реализација на мерките и активностите предвидени во Стратегијата за индустриска политика и Стратегијата за општествена одговорност.

Поддршка и развој на туризмот и угостителството:

- Министерството за економија во 2023 година со предвидените мерки во својата програма ќе придонесе во опоравување на туристичката понуда имајќи го предвид фактот дека поради Пандемијата туризмот беше еден од најпогодените сектори и штетите беа видливи.
- Дел од мерките од програмата се објавени и се во постапка на евалуација или во завршна фаза. Дел од истите се реализирани и тоа:
- Издавање на Ваучери за туризам за работници со ниски приходи;
- Финансиска поддршка за женско претприемништво во туризмот;
- Субвенции за туристички цели на селски домаќинства;
- Имајќи го предвид фактот дека заради Пандемијата со Корона Вирусот од предтходно и енергетска криза оваа година, туризмот во светски рамки а и кај нас претрпе огромни штети и е една од најпогодените гранки, оваа година во туризмот се очекува зголемување на бројот на туристи и ноќевања како и зголемен прилив од туризмот споредбено со претходната година.

ПРОГРАМА 2: ОДРЖЛИВО ИСКОРИСТУВАЊЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ

Одржлив развој на енергетиката:

- Имплементација на обврските од Повелбата за одржливост на шесте земји од Западен Балкан и Меморандумот за разбирање за воспоставување на организиран пазар на електрична енергија кај шесте земји од Западен Балкан,
- Натамошна имплементација на обврските коишто произлегуваат од Иницијативата берлинскиот процес (меки Мерки),
- Формирање на Берза со електрична енергија и спојување со орагнизиран пазар ден-однапред со Република Бугарија,
- Донесување на Уредба за критериуми и постапка за доделување на овластување за изградба на директен вод на територијата на Република Северна Македонија,
- Донесување Уредба за квалитет на течните горива,
- Донесување Уредба за критериумите и условите за прогласување на кризна состојба за електрична енергија,
- Донесување на Правилник за енергетски биланси и енергетска статистика,
- Донесување на подзаконски акти кои произлегуваат од Законот за изменување и дополнување на Законот за енергетика,
- Донесување на Индикативен план за изградба на постројки од обновливи извори на енергија,
- Усогласување со Пакетот на ЕУ за чиста енергија и донесување на соодветни законски и подзаконски акти
- Подготовка и донесување на Енергетски биланс,
- Донесување на Програма за ранливи потрошувачи на енергија за 2023 г.
- Донесување на Програма за промоција на обновливи извори на енергија и поттикнување на енергетска ефикасност во домаќинствата за 2023 година,
- Донесување на програма за поттикнување на сигурноста во снабдување со различни видови на енергија во домаќинствата за 2023 година,
- Донесување на Програма за финансиска поддршка,
- Реализација на постапка за доделување на договор за воспоставување на јавно приватно партнерство за финансирање, проектирање, изградба, управување, одржување и развивање на дистрибутивниот систем на природен гас во Република Северна Македонија,
- Спроведување на електронско полагање на испити за ракувачи со одделни видови на енергетски уреди и постројки,
- Издавање на Уверенија за положен испит за ракувачи со одделни видови на енергетски уреди и постројки
- Следење на реализација на Договорите за концесија за производство на електрична енергија од мали хидро централи,
- Типологија за згради,
- Проценка на потенцијалот за примена на високоефикасно комбинирано производство на енергија и ефикасни системи за централно греење и климатизација како дел од Програмата за реализација на Стратегијата за развој на енергетиката ,

- Правилник за ВЕКП, Правилник за енергетски контролори на големите трговци,
- Правилник за енергетски контролори на згради,
- Правилник за енергетските карактеристики на згради

Одржливо искористување на минерални суровини:

- Донесување на сите подзаконски акти кои произлегуваат од Законот за минерални суровини;
- Изработка на Стратегија за минералните суровини во Република Северна Македонија за планирање и одржливо користење на просторот и природните богатства како и развивање на институционалните капацитети;
- Доделување на концесии за детални геолошки истражувања со цел добивање на подетални податоци на просторите со минерални суровини;
- Доделување на концесии за вршење на проспекциски геолошки истражувања на минерални суровини со цел за дефинирање на одредени простори за нивно детално геолошко истражување;
- Доделување на концесии за експлоатација на минерални суровини со цел отварање на нови рудници (површински и подземни) и ставање во нивна функција;
- Одржување на системот е-концесии за доделување на концесии со електронска аукција;
- Одржување на ГИС софтверските алатки;
- Набавка на нов систем за водење на катастар и следење на концесии за минерални суровини и следење на наплата на концесиски надоместоци;
- Надградба на системот е-концесии;
- Доделување на Лиценци за изработка на геолошка документација и рударски проекти ке продолжи по електронски пат;
- Доделување на Лиценци за изработка на рударски проекти за површинска и подземна експлоатација и преработка на минерални суровини од соодветната рударска област;
- Доделување на Лиценци за изработка на геолошка документација;
- Издавање на Овластувања за изработка на геолошка документација и за изработка на рударски проекти.

ПРОГРАМА 3: КРЕИРАЊЕ НА ЕДИНСТВЕН ВНАТРЕШЕН ПАЗАР

- Донесување на измени и дополнувања на законските прописи;
- Континуирано унапредување на процесот на усогласување на националното техничко законодавство со транспонирање на ЕУ директиви од Новиот и Стариот приод и измени на Директивата за општата безбедност на производите со цел обезбедување слободно движење на македонските производи на единствениот Европски пазар;

- Континуирано унапредување на процесот на усогласување на националното законодавсто со транспонирање на ЕУ директиви од областа на заштита на потрошувачите
- Донесување на подзаконски акти (правилници) врз основа Закон за технички барања на производите и оцена на сообразност;
- Донесување на подзаконски акти (правилници) врз основа на Законот за заштита на потрошувачите
- Донесување на подзаконски акти (правилници) врз основа на Законот за возила;

ПРОГРАМА 4: КРЕИРАЊЕ НА ЕФЕКТИВНА ТРГОВСКА ПОЛИТИКА

- Донесување на Одлука на Мешовитиот комитет по Договорот за слободна трговија со Турција за измена на Протоколот 2 кон договорот кој се однесува на дефиницијата на концептот производи со потекло и методи на административна соработка
- Донесување на нов Закон за контрола на извоз на стоки и технологии со двојна употреба (доусогласување со Регулатива на на ЕУ 2021/821
- Донесување на закон за надворешна трговија со стоки и услуги кои можат да се користат за извршување смртна казна, мачење или друго сурово нечовечно или деградирачко постапување или казна
- Подготовка на предлог текстовите Законите за изменување и дополнување на Законот за услуги, Законот за трговија, Законот за едношалтерски систем и Законот за трговски друштва заради реализација на проектот на Владата за дигитализација на процесите
- Подготовка на предлог текст на нов Закон за трговските друштва, со кој се врши усогласување со најновото законодавство на ЕУ во рамки на ИПА 2 Проектот – Зајакнување на внатрешниот пазар / Компонента 3-Право на трговските друштва.
- Усвојување на предлог текст на Закон за нефер трговски практики
- Усвојување на предлог текст на Закон за контрола на извоз на стоки и технологии со двојна употреба
- Усвојување на предлог текст на Закон за надворешна трговија со стоки и услуги кои може да се користат за извршување на смртна казна , мачење или друго сурово нечовечко и понижувачко постапување
- Усвојување на Предлог закон за изменување и дополнување на Законот за трговските друштва, со кој се воведува можноста за принуден откуп и продажба на акции, како и воведување одредби за холдинг, односно концерн како нови форми на поврзување на трговските друштва.

- Одржување на Шеста седница на Мешовитиот комитет по Договорот за економска соработка со Турција
- Спроведување на повеќегодишниот акциски план за создавање на Регионална економска област
- Спроведување на преговорите за либерализација на трговијата со земјоделско-прехранбени производи по Договорот за слободна трговија со Турција
- Продолжување со имплементацијата на Договорите за слободна трговија со ЕУ, ЦЕФТА, ЕФТА државите, Обединетото Кралство, Украина и Турција
- Имплементација на Законот за трговија
- Имплементација на Законот за тутун и тутунски производи
- Имплементација на Законот за контрола на извоз на стоки и технологии со двојна употреба
- Имплементација на Законот за услуги
- Имплементација на Дополнителен протокол 6 за трговија со услуги
- Имплементација на: Регионален Дополнителен протокол 5 за олеснување на трговијата
- Имплементација на СТО - Спогодбата за олеснување на трговијата
- Имплементација на Референтниот документ за домашната регулатива на услуги
- Усвојување на Одлука за пристапување на РСМ кон Спогодбата за јавни набавки во СТО
- Ратификација на Спогодбата за јавни набавки во СТО за пристапување на РСМ
- Нотификација во СТО по Спогодбата за пристап на пазарот, Спогодбата за земјоделство, Спогодбата за правила за потекло, Спогодбата за фитосанирарни мерки и Спогодбата за спроведување на членот 6 од Општата спогодба за царини и трговија од 1994 година
- Ратификација на Измената на Дополнителниот протокол по Договорот за слободна трговија со Украина (Ревидиран е Протокол Б со обемни списоци на производи што се под концесија, распоредени во шест одделни анекси I (а), I (б), I (в), II (а), II (б) и II (в) , и Протоколот Ц во согласност со правилата на Конвенцијата ПЕМ).
- Примена на софтвер за електронско издавање на дозволи за контрола на извоз на стоки и технологии за двојна употреба

ПРОГРАМИ

Министерството за економија во периодот 2023-2025 ќе ги реализира следниве вертикални и хоризонтални програми и потпрограми со мерки и активности кои се во функција на остварување на стратешките приоритети на Владата на Република Северна Македонија и приоритетите и целите на Министерството за економија.

Во Стратешкиот план за работа на Министерството за економија креирани се следниве стратешки програми:

I. ПОДОБРУВАЊЕ НА ДЕЛОВНАТА КЛИМА И ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА КОНКУРЕНТНОСТА

II. ОДРЖЛИВО ИСКОРИСТУВАЊЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ

III. КРЕИРАЊЕ НА ЕДИНСТВЕН ВНАТРЕШЕН ПАЗАР

IV. КРЕИРАЊЕ НА ЕФЕКТИВНА ТРГОВСКА ПОЛИТИКА

ПЛАНОВИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМИТЕ

А: ОПРАВДАНОСТ И ДИЗАЈН НА ПРОГРАМА 1
Образложение: ПРОГРАМА 1 ПОДОБРУВАЊЕ НА ДЕЛОВНАТА КЛИМА И ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА КОНКУРЕНТНОСТА **произлегува од:** 1. Стратешкиот приоритет на Владата на РСМ содржан во **Одлуката за стратешки приоритети за 2023 година**: -обезбедување забрзан, одржлив и инклузивен економски раст, повисок животен стандард и квалитет на живот на граѓаните, -унапрдеување на енергетска транзиција, инвестирање во енергетска ефикасност и зелен развој, намалување на аерозагадувањето и влијанието на климатските промени, -справување со последиците од светската пандемија предизвикана од Ковид-19 и други кризи, -Успешно водење на пристапните преговори со Европската Унија, **Приоритетна цел**: поддршка и развој на одржливи и конкурентни микро, мали и средни компании, унапредување на занаетчиството, претриемништвото и иновациите, воведување на секторски пристап, паметна специјализација и развивање на Национална стратегија за развој 2021-2041 врз принципите на одржлива циркуларна економија и европските стандарди, унапредување на напредокот на компаниите нивната конкурентност на пазарот и дигитализација на бизнисите, унапредување и олеснување на инвестициската клима и интернационализација на бизнисите, вложување во зелена економија и креирање на зелени работни места,поддршка на економијата преку зголемување на вложувањата во истражување, развој и иновации, развој на туризмот и угостителството.
2. **НПАА :** Поглавје 20-Претпријатија и индустриска политика Поглавје 20; Сектор: Туризам и угостителство; Тема: Туризмот како дел од индустриската политика
3. **Стратешките приоритети и цели на органот на државната управа**: **Поволно деловно окружување:** Поддршка на домашните претпријатија, пред сè на микро, малите и средните претпријатија, отворање на нови работни места и зголемување на нивото на платите во економијата, Поддршка на домашните претпријатија, пред сè на микро малите и средните претпријатија, отворање на нови работни места со активни мерки за вработување и зголемување на нивото на платите во економијата, Зголемување и подобрување на можноста за раст на мали и средни претпријатија (МСП), Динамичен екосистем на претприемништво и иновации, Конкурентни МСП како двигатели на инклузивниот економски раст, Зајакнат меѓуинститиционален дијалог во функција на креирањето на политиките, мерките и активностите за индустриската

политика, Унапредување на капацитетот и конкурентноста на кластерите и нивните членки, нивно меѓународно поврзување, унапредување на знаењата базирани на високи технологии, истражување и развој, извозно ориентирани стратегии и модел базиран на индустријализација, Зголемена конкурентност на македонската индустрија, Зголемена поддршка на интернационализација на претпријатијата, Поддршка на соработка наука и бизнис во насока на паметна специјализација, Поддршка во создавање поволна клима за инвестиции, Поддршка на инвестициите за зголемување на конкурентноста, на економијата и на вработувањата, Поддршка во привлекување на странски и домашен капитал за развој на единиците на локалната самоуправа и за развој на нови технологии и нивна примена во националната економија , Унапредување на концептот и практиките за општествена одговорност. **Развој на туризмот и угостителството во Република Северна Македонија** Подобрување на конкурентноста на туристичката понуда во земјата преку креирање на поволна бизнис клима и зголемена валоризација на културните и природните богатства; Зголемување на бројот на домашни и странски туристи, раст на приходите од туризмот, со крајна цел зголемено учество на туризмот во вкупниот БДП на земјата; Зголемување на туристичката понуда и градење на препознатлив туристички имиџ со воведување на светски стандарди во туристичко-угостителските услуги; Унапредување на меѓународната туристичка соработка; Поддршка на туристичките дестинации надвор од туристичка сезона; Конкурентна бизнис клима за раст на бројот на мали и средни претпријатија и нови работни места од областа на туризмот и угостителството; Натамошен развој на активниот туризам како потенцијал за силен локален економски развој.
Цел на Програмата: Обезбедување на економски развој и раст на македонското стопанство, зголемување на вработеноста преку создавање поттикнувачка клима за отворање на нови и јакнење на постојните микро, мали и средни претпријатија, како и имплементација на интегрирана индустриска политика која води кон раст, развој и иновации , развој на концептот на општествена одговорност, унапредување на општествено одговорни практики , конкурентна бизнис клима за раст на бројот на мали и средни претпријатија и нови работни места од областа на туризмот и угостителството
Показатели за успех на Програмата: Бројот на поддржани на мали и средни претпријатија, бројот на изадедни сертификати

<table>
<tr><td colspan="2">за квалитет, бројот на поддржани субјекти од преработувачката индустрија, бројот на поддржани кластерски здруженија,зголемен број на домашни туристи. Бројот на поддржани претпријатија управувани од жени, на занаетчии, издадени сертификати за квалитет (Халал, ИСО) на фирми управувани од жени, бројот на поддржани апликаци поднесеи од жени во секторот туризам и угостителство и др.,
Имплементцаија на Среднорочна Стратегија за ОО на РСМ 2019-2023 со Акциски план, од ВРМ,
Имплементација на Индустриската стратгеија 2018-2027 и Акциски план 2022-2023,
Усвојување на Извозна стратегија на РСМ,
Усвојување на стратегија за паметна специјализација (во соработка со МОН),
Број на поддржани претпријатијаод преработувачката индустрија преку кофинансирани обуки,
Број на акредитирани лаборатории од областа на градежништвото, број на постоечки лаборатории со проширен опсег на акредитација, број на кофинансирани лаборатории за испитување или набавка на опрема заради пуштање на пазарот квалитетни безбедни производи,
Зголемен број на компании кои конкурираат за годишната Национална награда за општествено одговорни практики,
Зголемен број на компании кои донеле стратешки документ за општествено одговорно работење во компанијата,
Зголемен број на компании кои практикуваат општествено одговорно работење,
Зголемен број на компании кои поднесуваат извешај за своето нефинансиско работење,
Подобрен рејтинг и атрактивност на компаниите за влез на општествено одговорни инвестиции,
Подобрени односи на претпријатијата со потрошувачите, добавувачите и купувачите,
Поголема вклученост на претпријатијата во грижата кон општеството и животната средина ,
Надоместување на дел од трошоците на деловни субјекти за развивање, одржување и применување социјално прифатливи практики.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Програмата е: x <u>Хоризонтална</u> Вертикална</td></tr>
<tr><td colspan="2">Потпрограми (компоненти) од Програмата: 3 Потпрограми</td></tr>
<tr><td>Потпрограма 1:
ПОДДРШКА И РАЗВОЈ НА МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА</td><td>Показател за успешност:
Број на поддржани институции за поддршка на микро, малите и средните претпријатија и на занаетчии (бизнис центри, бизнис инкубатори, занаетчиски комори, фондации и здруженија на граѓани, мрежи на бизнис ангели)</td></tr>
</table>

Потпрограма 2: РАЗВОЈ И ПОДОБРУВАЊЕ НА КОНКУРЕНТНОСТА НА МАКЕДОНСКАТА ИНДУСТРИЈА, ИНВЕСТИЦИСКА ПОЛИТИКА	**Показател за успешност:** Зголемено индустриско производство Зголемен број на подржани претпријатија Зголемен број учесници/компании кои посетиле специјализирани обуки Број на реализирани мерки и препораки од Акцискиот план за 2019-2023 година на Среднорочна стратегија за ОО на РСМ
Потпрограма 3: ПОДДРШКА И РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ И УГОСТИТЕЛСТВОТО	**Показател за успешност:** Зголемен девизен прилив, зголемен број на туристи и ноќевања

Б: План за спроведување на програмата										
Потпрограма 1: ПОДДРШКА И РАЗВОЈ НА МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА										
Активност	**Одговорни**	**Консултирани**	**Временска рамка**		**Потребни ресурси**					
			Почеток (месец/година)	**Крај (месец/година)**	**Човечки**			**Финансиски (МКД)**		
					I год.	II год.	III год	I год.	II год.	III год
1. Финансиска поддршка за микро, мали и средни претпријатија	МЕ/Сектор за МСП	-Стопански Комори -Бизнис центри	Јануари/ 2023	Декември /2025	Постојни вработени			43.000.000		
2. Субвенционирање на трошоци на занаетчии	МЕ/Сектор за МСП	-Занаетчиски Комори	Јануари/ 2023	Декември /2025	Постојни вработени + 1 нововработен			5.000.000		

		- Здуженија -Фондации				
3.Финансиска поддршка за женско претприемништво за дигитализација на деловните процеси	МЕ/Сектор за МСП	-Стопански Комори -Бизнис центри	Јануари/ 2023	Декември /2025	Постојни вработени	2.000.000
4. Поддршка и развој на интернационализација на МСП **4.1.Сертификација на системи за квалитет според ИСО стандарди** **4.2. Финансиска поддршка за сертифицирање на ХАЛАЛ систем**	МЕ/Сектор за МСП	- Фондации, - Здруженија на граѓани - Стопански Комори	Јануари/ 2023	Декември /2025	Постојни вработени	5.000.000
5. Кофинансирање на проекти за развој и промоција на претприемништвото и занаетчиството,	МЕ/Сектор за МСП	- Фондации, - Здруженија на граѓани - Стопански	Март/ 2023	Декември /2025		7.000.000

како и кофинансирање на програмски активности на мрежите на бизнис ангели **5.1 Кофинансирање на проекти на фондации и зружениjа на граѓани кои се однесуваат на нефинансиска поддршка за развој на претприемништвото и конкрентноста на МСП** **5.2 Кофинансирање на проекти на здруженија на граѓани, фондации и занаетчиски комори за развој и промоција на занаетчиството** **5.3 Кофинансирање на проекти за**		Комори Мрежи на бизнис ангели				

програмски активности на мрежите на бизнис ангели						
Вкупно активности во I година:					5	**62.000.000 ден.**
Вкупно активности во II година:					5	**62.000.000 ден.**
Вкупно активности во III година:					5	**62.000.000 ден.**
Вкупно за потпрограма 1:					15	**186.000.000 ден.**

Потпрограма 2: РАЗВОЈ И ПОДОБРУВАЊЕ НА КОНКУРЕНТНОСТА НА МАКЕДОНСКАТА ИНДУСТРИЈА, ИНВЕСТИЦИСКА ПОЛИТИКА И ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ

Активност	**Одговорни**	**Консултирани**	**Временска рамка**		**Потребни ресурси**					
			Почеток (месец/година)	**Крај (месец/година)**	**Човечки**			**Финансиски (МКД)**		
					I год.	II год.	III год	I год.	II год.	III год
1.Имплементација на Индустриската стратегија на РСМ 2018-2027 и	Сектор за индустриска и инвестициска политика и		2023	2025	Раководител на одделение за мониторинг и евалуација	Советник за мониторинг и	Советник во Одделение за	1.730 000	55 000000	15 000000

Акцискиот план 2022-2023 преку имплементација на годишна програма за поддршка на преработувачка индустрија и други мерки од разни институции	општествена одговорност				Раководител на одделение за индустриска политика Советник за анализа и истражување во Одделение за Инвестицска политика	евалуациј а Советник за следење на меѓународ на конкурент ност на македонс ката економија	општестве на одговорно ст			
2.Имплементација на Програмата за поттикнување на конкурентноста на преработувачката индустрија и општествена одговорност	Сектор за индустриска и инвестициска политика и општествена одговорност	Комори, кластери , бизнис секторот , академиј а, работни групи за паметна специјал изација	2023	2025	Раководител на одделение за мониторинг и евалуација Раководител на одделение за индустриска политика			30.9 0000 0	40 0000 00	40 000000
3.Реализација на мерки и препораки од Акциски план на Среднорочната	МЕ/ Сектор за индустриска и инвестициска политика и општествена	Национа лно координ ативно тело за	2023	2025			Советник во Одделени е за општестве	65.00 0	3500 00	350000

стратегија за ОО на РСМ 2019-2023 година	одговорност / /Одделение за општествена одговорност и градење партнерства	ООП / институ ции					на одговорно ст			
4.Усвојување и имплементација на Стратегијата за извозна промоција со Акциски план	Сектор за индустриска и инвестициска политика и општествена одговорност	Стопанс ките комори, други министе рства и институ ции	2023	2025	Советник за имплементациј а на индустриска политика			1.100 000	10 0000 00	10 000000
5. Поддршка за развивање, одржување и применување социјално прифатливи практики на деловните субјекти	МЕ/ Сектор за индустриска и инвестициска политика и општествена одговорност / /Одделение за општествена одговорност и градење партнерства		2023	2025				1.00 0000	2 000 000	2 000 000
6.Спроведување на годишна	Сектор за индустриска и	Национа лнакоор	2023	2025				170.0 00	4500 00	450000

манифестација Национална награда за најдобри општествено одговорни практики на македонските претпријатија	инвестициска политика и општествена одговорност /Одделение за општествена одговорност и градење партнерства	динатив но тело за ООП								
7. Развивање на капацитети за општествена одговорност	Сектор за индустриска и инвестициска политика и општествена одговорност /Одделение за општествена одговорност и градење партнерства		2023	2025				65.000	250000	250000
Вкупно активности во I година:					7		**35.030.000 ден.**			
Вкупно активности во II година:					7		**108. 050. 000 ден.**			
Вкупно активности во III година:					7		**68 .050 .000 ден.**			
Вкупно за потпрограма 2:					21		**211.130,000 ден.**			

Потпрограма 3: ПОДДРШКА И РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ И УГОСТТИТЕЛТВОТО				
Активност	**Одговорни**	**Консултирани**	**Временска рамка**	**Потребни ресурси**

			Почеток (месец/год)	Крај (месец/год)	Човечки			Финансиски (МКД)		
					I год.	II	III	**I год.**	II г	III г

Активност	Одговорни	Консултирани	Временска рамка		Потребни ресурси					
			Почеток (месец/година)	Крај (месец/година)	Човечки			Финансиски (МКД)		
					I год.	II год.	III год	I год.	II год.	III год
1.Меѓународна и билатерална соработка во туризмот	Сектор за туризам		2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	3.500.000	3.500.000	3.500.000
2. Подготовка на национална стратегија и акциски план за развој на туризмот на Република Северна Македонија за 2023-2028 година	Сектор за туризам		2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	5.500.000	5.500.000	5.500.000
3. Поддршка на Активен туризам	Сектор за туризам		2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	1.000.000	1.000.000	1.000.000
4. Субвенции за туристички цели на селски домаќинства	Сектор за туризам	МЕ/ Локални самоупра	2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	1.500.000	1.500.000	1.500.000

		ви								
5. Финансиска поддршка за женско претприемништво во туризмот	Сектор за туризам		2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	1.500.000	1.500.000	1.500.000
6. Поддршка на зимскиот туризам преку организирање на регионална конференција	Сектор за туризам		2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	500.000	500.000	500.000
7. Одбележување на Светскиот ден на туризмот со доделување на признанија за најуспешните од областа на туризмот	Сектор за туризам		2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	500.000	500.000	500.000
8. Субвенции за разни туристички манифестации и форуми од областа на туризмот	Сектор за туризам		2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	2.000.000	2.000.000	2.000.000
9. Изготвување на студија за развој на човечките ресурси замена на кадар согласно понудата и побарувачката во туризмот и угостителството во	Сектор за туризам	Приватен сектор, Факултети за	2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	1.000.000	1.000.000	1.000.000

Република Северна Македонија		туризам и невладини организации								
10. Проектирање на три идејни решенија за објекти од Студијата за неискористени објекти во Република Северна Македонија	Сектор за туризам	МЕ/ Локални самоуправи	2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	1.500.000	1.500.000	1.500.000
11. Субвенции за дигитализација на туристичко/угостителскиот сектор	Сектор за туризам		2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	2.000.000	2.000.000	2.000.000
12. Организирање на регионална конференција за „Балканот како туристичка дестинација”	Сектор за туризам		2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	500.000	500.000	500.000
13. Субвенции за агро-туризмот и био-градинарски активности – како	Сектор за туризам		2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	1.500.000	1.500.000	1.500.000

дел на урбан и рурален туризам										
14. Изготвување на водич за рурален и еко туризам	Сектор за туризам	/	2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	500.000	500.000	500.000
15. Надградба на онлајн платформата за објавување, следење и евалуација на јавни повици	Сектор за туризам		2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	500.000	500.000	500.000
16. Обезбедување на податоци од областа на туризмот и подготовка на модел за проекција на идни показатели	Сектор за туризам		2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
17. Субвенции за едукација и тренинг обуки во туризмот и угостителството	Сектор за туризам		2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
Вкупно активности во I година:							17	**26.500,000 ден.**		
Вкупно активности во II година:							17	**26.500,000 ден.**		
Вкупно активности во III година:							17	**26.500,000 ден.**		
Вкупно за потпрограма 3:							51	**79.500,000 ден**		

А: ОПРАВДАНОСТ И ДИЗАЈН НА ПРОГРАМАТА 2

Образложение:ПРОГРАМАТА ОДРЖЛИВО ИСКОРИСТУВАЊЕ НА ПРИРОДНИТЕ БОГАТСТВА ПРОИЗЛЕГУВА ОД:

1. Стратешкиот приоритет на Владата на РСМ содржан во Одлуката за стратешки приоритети за 2023 година:

-обезбедување забрзан, одржлив и инклузивен економски раст, повисок животен стандард и квалитет на живот на граѓаните,

-унапрдеување на енергетска транзиција, инвестирање во енергетска ефикасност и зелен развој, намалување на аерозагадувањето и влијанието на климатските промени,

-справување со последиците од светската пандемија предизвикана од Ковид-19 и други кризи,

-успешно водење на пристапните преговори со Европската Унија,

Приоритетна цел: пламирање и одржливо искористување на природните богатства, зголемуванње на учеството на обновилите видови на енергија во финална потрошувачка на енергија, обезбедување енергетска сигурност, стабилност и заштита на животната средина, планирање и одржливо користење на просторот и природните богатства, подобрување на енергетска ефикасност.

2. **НПАА :**<u>Поглавје</u> 15; <u>Сектор:</u> Енергетика;

3.15.1 Сигурност во снабдувањето

3. **Стратешките приоритети и цели на органот на државната управа:**

Планирање и одржливо искористување на природните богатства

Зголемување на учеството на обновливите видови на енергија во финалната потрошувачка на енергија, заштита на животната средина и поттикнување на енергетската ефикасност ;

Обезбедување енергетска сигурност и стабилност;

Раст на инвестициите во енергетскиот сектор;

Зголемување на користењето на природниот гас и искористување на сончевата енергија во домаќинствата;

Истражување, екплоатација и одржливо искористување на минералните суровини.

Интегрирање на пазарите на електрична енергија со земјите од регионот и земјите членки на Европскта Унија;

Планирање и одржливо користење на просторот и природните богатства и развивање на институционалните капацитети,

Унапредување на правната рамка од областа на минералните суровини.

Цел на Програмата: Создавање на услови за стабилно и одржливо обезбедување со енергија, раст на инвестициите во енергетскиот сектор, подобрување на енергетската ефикасност и поголемо вклучување на обновливите извори на енергија во енергетската потрошувачка како и потикнување на геолошките и проспекциските истражувања на одредени простори за утврдување на минералните и неминерални природни ресурси и нивно искористување.

Показатели за успех на Програмата:

Вкупен инсталиран капацитет од 200 MW за производство на електрична енергија со изградба на електроцентрали кои ќе

користат премиум Сертфикација на операторот на систем за пренос на природен гас Реновирање на 1 % од вкупната корисна површина која ја користат државните згради на годишно ниво Основан Фонд за енергетска ефикасност Бројот на поддржани апликации за ранливи категори Број на баратели согласно програмата за промоција на ОИЕ и подобрување на енергетската ефикасност во домаќинствата за 2023 година Број на баратели согласно програмата за поттикнување на сигурноста во снабдување со различни видови на енергија во домаќинствата за 2023 година Бројот на доделени концесии за детални геолошки истражувања, проспекциски геолошки истражувања и експлоатација на минерални суровини.	
Програмата е: (забележете го видот на Програмата) **<u>Хоризонтална</u>** ☐ Вертикална	
Потпрограми (компоненти) од Програмата:	
Потпрограма 1: РАЗВОЈ НА ЕНЕРГЕТИКАТА	**Показател за успешност:** Усвоен План за енергија и клима, инсталиран капацитет од фотонапоснки електроцентрали кои користат премија. Реализација на програмите за ОИЕ и енергетска ефикасност, поддршка на ранливи потрошувачи на енергија. Отпочнување со изградба на диструбитивна мрежа за природен гас, развој на индикативен план за изградба на постројки од обновливи извори на енергија.
Потпрограма 2: ОДРЖЛИВО ИСКОРИСТУВАЊЕ НА МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ	**Показател за успешност:** Изработка на Стратегија за минерални суровини, донесување на подзаконските акти согласно законската регулатива, одржување на системот е-концесии за несметано функционирање за доделување на концесии за проспекциски, детални геолошки истражувања и експлоатација со електронска аукција, одржување на ГИС системот, надградба на системот е-концесии за негово подобрување, набавка на нов Систем за водење на катастар и

	следење на концесии за минерални суровини и следење на наплата на концесиски надоместоци

Б: План за спроведување на програмата										
Потпрограма 1 РАЗВОЈ НА ЕНЕРГЕТИКАТА										
Активност	Одговорни	Консултирани	Временска рамка		Потребни ресурси					
			Почеток (месец/година)	Крај (месец/година)	Човечки			Финансиски (МКД)		
1.Субвенции на државата за купување на термални соларни колекторски системи во домаќинствата	Сектор за енергетика		01/2023	12/2025	I год. Сопствени капацитети	II год. Сопствени капацитети	III год Сопствени капацитети	I год. 15.000.000	II год. 15.000.000	III год 15.000.000
2.Субвенции на државата за купување на ПВЦ или алуминиумски прозорци во домаќинствата	Сектор за енергетика		01/2023	12/2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	25.000.000	25.000.000	25.000.000
3.Субвенции на државата за инсталирање на	Сектор за енергетик		01/2023	12/2025	Сопствени капац	Сопствени капац	Сопствени капац	30.000.000	50.000.000	60.000.000

фотонапонски системи за производство на електрична енергија кај домаќинствата	а				итети	итети	итети			
4.Субвенции на државата за доделување на премии за изградени фотонапонски електроцентрали	Сектор за енергетика		01/2023	12/2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	60.000.000	70.000.000	70.000.000
5.Субвенции на државата за доделување на финансиска поддршка за лица со ниски примања за намалување на фактурите за потрошена електрична енергија	Сектор за енергетика		01/2023	12/2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	60.000.000	60.000.000	60.000.000

6.Субвенции на државата за надоместување на дел од трошоците за изработка на проектна документација за приклучок на дистрибутивната гасоводна мрежа и/или изведба на приклучок на дистрибутивната гасоводна мрежа на домаќинствата за 2023 година,	Сектор за енергетика		01/2023	12/2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	10.000.000	30.000.000	40.000.000
7.Јавна набавка за одржување на софтвер за премии, учество во комисии, членарини, соработка со ЕБОР	Сектор за енергетика		01/2023	12/2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	3.600.000	4.000.000	4.500.000
Вкупно активности во I година:					7			**203.600.000 ден.**		
Вкупно активности во II година:					7			**290.000.000 ден.**		

Вкупно активности во III година:	7			295.000.000 ден.
Вкупно за потпрограма 1:	21			788.600.000 ден.

Б: План за спроведување на програмата										
Потпрограма 2: ОДРЖЛИВО ИСКОРИСТУВАЊЕ НА МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ										
Активност	Одговорни	Консултирани	Временска рамка		Потребни ресурси					
			Почеток (месец/година)	Крај (месец/година)	Човечки			Финансиски (МКД)		
					I год.	II год.	III год	I год.	II год.	III год.
1.Одржување на ГИС софтверските пакети	МЕ	/	2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	180.000,00	180.000,00	180.000,00
2.Одржување на системот Е-концесии за доделување на концесии со електронска аукција	МЕ	/	2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	120.000,00	120.000,00	120.000,00
3.Изработка на Стратегија за минерални суровини во	МЕ/МАНУ		2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капаци	Сопствени капацит	7.000.000,00	3.500.000,00	/

Република Северна Македонија						тети	ети			
4.Формирање на Комисии за вршење на стручна оцена (ревизија) на рударски проекти	МЕ	Ангажирани надворешни членови од областа на рударството	2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	500.000,00	500.000,00	500.000,00
5.Формирање на Комисии за полагање на стручен испит за добивање на Лиценци за изработка на геолошка документација и рударски проекти	МЕ	ГЗ, Влада на РСМ, МИОА, МО, Факултет за природни и технички науки - Штип	2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
6.Ангажирање на консултанти, експерти од областа на геологијата и	МЕ	/	2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	5.000.000,00	/	/

рударството, за изработка на технички нормативи кои произлегуваат од Законот за минерални суровини										
7.Објава на тендери за доделување на концесии за детални геолошки истражувања, проспекциски геолошки истражувања и експлоатација на минерални суровини	МЕ	МЖСПП, МЗШВ, МФ, МТВ, МК, ГСВПСМ, КПЗЕП, ПВРСМ	2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	800.000,00	1.000.000,00	800.000,00
8.Набавка на плакети и пофалници по повод Денот на рударите 28 Август	МЕ	Компании за номинирање на стручни лица	2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	200.000,00	200.000,00	200.000,00
9.Надградба на системот е-концесии	МЕ	/	2023	2025	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	Сопствени капацитети	1.500.000,00	/	/
Вкупно активности во I година:					9			**16.300.000,00 ден.**		

Вкупно активности во II година:	7			**3.800.000,00 ден.**
Вкупно активности во III година:	6			**2.800.000,00 ден.**
Вкупно за потпрограма 2:	22			**22.900,000,00 ден.**

А: ОПРАВДАНОСТ И ДИЗАЈН НА ПРОГРАМАТА 3

Образложение: ПРОГРАМАТА3: КРЕИРАЊЕ НА ЕДИНСТВЕН ВНАТРЕШЕН ПАЗАР ПРОИЗЛЕГУВА ОД:

1. Стратешкиот приоритет на Владата на РСМ содржан во Одлуката за стратешки приоритети за 2023 година:

-обезбедување забрзан, одржлив и инклузивен економски раст, повисок животен стандард и квалитет на живот на граѓаните,

-унапрдеување на енергетска транзиција, инвестирање во енергетска ефикасност и зелен развој, намалување на аерозагадувањето и влијанието на климатските промени,

-справување со последиците од светската пандемија предизвикана од Ковид-19 и други кризи,

-Успешно водење на пристапните преговори со Европската Унија,

Приоритетна цел: Креирање на единствен пазар–внатрешен пазар на Република Северна Македонија усогласено со целокупното законодавство на ЕУ во насока на слободно движење на стоки , заштита на правата на потрошувачите и транспонирање на техничките регулативи и стандарди за покункуретно стопанство, Унапредување на заштитата на потрошувачите со натамошна хармонизација на Законот за заштита на потрошувачите;

2. **НПАА** Поглавје 01: „Слободно движење на стоки“
Поглавје 28:„Заштита на потрошувачите и јавно здравство“;

3. **Стратешките приоритети и цели на органот на државната управа:**

Креирање на единствен пазар–внатрешен пазар на Република Северна Македонија усогласено со целокупното законодавство на ЕУ во насока на слободно движење на стоки , заштита на правата на потрошувачите и транспонирање на техничките регулативи и стандарди за покункуретно стопанство.

Унапредување на заштитата на потрошувачите со натамошна хармонизација на Законот за заштита на потрошувачите;

Ефикасно спроведување на правото во делот на заштита на потрошувачите;

Постигнување на поголема едуцираност на потрошувачите за остварување на нивните права, запознавање на трговците со правата и обврските и начинот на заштита на економските интереси – односно развивање на конкуретноста на економските оператори, зголемување на довербата на потрошувачите према трговците на стоки и услуги;

Правна заштита на потрошувачите при склучување на договори за потрошувачки кредити како потрошувач Усогласување на националното техничко законодавство од областа на возилата со техничкото законодавство за возилата на ЕУ за регулирање на внатрешниот пазар, согласно ЕУ регулативата;	
Цел на Програмата: Исполнување на преземените обврски на Република Северна Македонија од областа на слободното движење на стоки и заштита на потрошувачите содржани во Поглавјето VI и VIII од Спогодбата за стабилизација и асоцијација кои се однесуваат на спроведување на техничките регулативи на ЕУ за регулирање на внатрешниот пазар, со цел воспоставување на систем за општа безбедност на техничките производи и возилата, како и заштитата на потрошувачите.	
Показатели за успех на Програмата: Обезбедување на повисоко ниво на заштита на потрошувачите, преку ефикасна примена и имплементација на следните закони: Законот за заштита на потрошувачите, Закон за општа безбедност на производите , Законот за техничките прописи на произодите и оцена на сообразност усогласени со новите директиви на Европската Унија како и Стратегијата за заштита на потрошувачите за 2023-2026 година; Зголемување на транспарентноста на информациите за потрошувачите, едукација и обезбедување поддршка за невладините организации на потрошувачите; Натамошна хармонизација на законодавството за заштита на потрошувачите и олеснување на пристапот до алтернативно решавање на спорови иКоординација на активностите за надзор и зајакнување на соработката помеѓу институциите вклучени во заштитата на потрошувачите и поддршка на невладиниот сектор за обезбедување информации и помош за потрошувачите; Спроведување на Законот за моторни возила и подзаконските акти донесени врз основа на законот и континуирано унапредување односно изменување и дополнување на истите согласно измените на ЕУ.	
Програмата е: (забележете го видот на Програмата) **x** **<u>Хоризонтална</u>** ☐ Вертикална	
Потпрограми (компоненти) од Програмата: 2 Потпрограми	
Потпрограма 1: ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИ И БЕЗБЕДНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕ	**Показател за успешност:** Подобрување на законодавството за заштитата на потрошувачите; Подобрување на информираноста и едукацијата на потрошувачите, како и подигање на свеста за нивните права; Остварување на правата на потрошувачите со подобрување на пристапот до алтернативно решавање на спорови ;

	Зајакнување на соработката помеѓу институциите вклучени во заштитата на потрошувачите и поддршка на невладиниот сектор во делот на заштитата на потрошувачите; Обезбедување на општа безбедност на производите пред да бидат пуштени на пазарот, ставени во употреба или се употребуваат; Заштита на животот и здравјето на луѓето, заштита на животната средина и јавниот интерес; Овластување на акредитирани инспекциски тела за вршење на оцена на сообразност на производите; и Овластување на акредитирани инспекциски тела за вршење на технички прегледи и периодични испитувања на техничка опрема
Потпрограма 2: БЕЗБЕДНОСТ НА ВОЗИЛА И НАДЗОР НА ПАЗАРОТ	**Показател за успешност:** Постигнување на компатибилност на националниот систем во областа на возила со Европскиот систем, Утврдување на условите за пуштање на пазар и почетокот на користење на возилата; нивната регистрација и техничката исправност; Условите за извршување на работи на техничките служби, правните лица за технички преглед овластени да вршат идентуфикација и оцена на техничката состојба на возилата и водењето на регистарот на податоци за одобрени возила. Изработка на Национална програма за координација и преземање на ефективни мерки за надзор на пазарот за период од 2019-2021 години, која ја донесува Владата на Република Македонија; Формирање на Координативно тело за надзор на пазарот; Спроведување на Националната програма за координација и преземање на ефективни мерки за надзор на пазарот.

Б: План за спроведување на програмата										
Потпрограма 1: ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИ И БЕЗБЕДНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕ										
			Временска рамка		**Потребни ресурси**					
			Почеток (месец/го	**Крај (месец/го**	**Човечки**			**Финансиски (МКД)**		
Активност	**Одговорни**	**Консултирани**			I го	II	III	I год.	II	III
1.Континуирано следење на унапредувањето на техничкото законодавство на ЕУ (Директивите за општа безбедност и Директивите од Новиот и Стариот приод) со измени, со цел транспонирање на истите во националното хармонизирано техничко законодавство	Одделение за заштита на потрошувачите Одделение за слободно движење на стоки	МЕ-сектор за правни работи, сектор за индустрија; СЗ и МФ	1/2023	12/2025	-сопствени капацитети			- плати на вработените		
2. Изготвување на Листа на усвоените европски стандарди како македонски за објавување во „Службен весник на Република Северна Македонија“.	Одделение за слободно движење на стоки	ИСРМ	1/2023	12/2025	Сопствени капацитети			- плати на вработените		
3. Соработка со БОМ, ИАРСМ и ИСРСМ во областа на унапредувањето на развојот на инфраструктурата за квалитет (метрологија, акредитација, стандардизација и оцена на сообразноста)	Одделение за слободно движење на стоки	БОМ, ИАРСМ и ИСРСМ	1/2023	12/2025	сопствени капацитети			плати на вработените		

4. Соработка со телата на ЕУ и други меѓународни институции	Одделение за заштита на потрошувачите и Одделение за слободно движење на стоки	БОМ, ИАРСМ ,ИСРСМ, ДПИ,ДИТИ	1/2023	12/2025	сопствени капацитети	плати на вработените
5. Соработка со бизнис заедницата во врска со унапредувањето на процесот на доусогласување на националното техничко законодавство со најновите ЕУ директиви од Новиот и Стариот период	Одделение за заштита на потрошувачите и Одделение за слободно движење на стоки	Стопанските комори	1/2023	12/2025	сопствени капацитети	плати на вработените
6. Организирање на семинари за размена на искуства за спроведувањето на инспекцискиот надзор над примената на законите и техничките прописи за обезбедување на општа безбедност на производите пред да бидат пуштени на пазарот, ставени во употреба или се употребуваат.	Одделение за заштита на потрошувачите и Одделение за слободно движење на стоки	МЕ со ДИТИ и ДПИ; Овластените тела за оцена на сообразност; Овластените инспекциски тела; -Корисници на техничка опрема	1/2023	12/2025	сопствени капацитети	плати на вработените
7.Донесување на нов Законот за техничките барања на производите и оцена на сообразност усогласени со новите директиви на Европската	Одделение за заштита на потрошувачите и Одделение за слободно движење на стоки	МЕ-Сектор за правни работи ; СЗ, МЗ (ДСЗИ), МЖСПП (ДИЖС), МТСП (ДТИ) , ДПИ	1/2023	12/2025	сопствени капацитети	плати на вработените

Унија за општа безбедноат на производите						
8. Следење на спроведувањето на Законот за општа безбедност и на производите и подзаконските акти донесени врз основа на Законот за безбедност на производите и Законот за техничката инспекција (уредби и правилници)	Одделение за заштита на потрошувачите и слободно движење на стоки	ДИТИ ,ДПИ	1/2023	12/2025	сопствени капацитети	плати на вработените
9. Соработка со ДПИ, ДИТИ, БОМ, ИАРСМ, ДЗИС во примената на Законот за надзор на пазарот и подзаконските акти за надзор на пазарот	Одделение за заштита на потрошувачите и Одделение за слободно движење на	ДПИ, ДИТИ ,БОМ, ИСРСМ и ИАРСМ	1/2023	12/2025	сопствени капацитети	плати на вработените
10. Донесување на: **- решенија за овластување на правни лица за вршење на оцена на сообразноста согласно Законот за безбедност на производите; и** **– решенија за вршење на технички преглед и периодични испитувања на техничка опрема согласно Законот за техничка инспекција**	Одделение за слободно движење на стоки	ДПИ, ДИТИ ,БОМ, ИСРСМ и ИАРСМ	1/2023	12/2025	сопствени капацитети	плати на вработените
11. Водење на Регистер на телата за оцена на сообразност	Одделение за слободно движење		1/2023	12/2025	сопствени капацитети	плати на вработените

	на стоки					
12. Издавање на дозволи за одобрување на давање на потрошувачки кредити , согласно Законот за заштита на потрошувачите при договори за потрошувачки кредити	Одделение за заштита на потрошувачите		1/2023	12/2025	сопствени капацитети	плати на вработените
13. Издавање на налепници за издадени дозволи на правни лица за давање на потрошувачки кредити, , согласно Законот за заштита на потрошувачите при договори за потрошувачки кредити	Одделение за заштита на потрошувачите		1/2023	12/2025	Сопствени капацитети	- плати на вработените
14. Објавување на Јавен повик во два весника за доделување финансиски средства на здруженијата на потрошувачите за реализација на Програмата за заштита на потрошувачите	Одделение за заштита на потрошувачите		1/2023	12/2025	Сопствени капацитети	- плати на вработените + 20.000 МКД
15. Подготовка на Информација за реализирани активности од Програмата за заштита на потрошувачите , согласно Законот за заштита на потрошувачите	Одделение за заштита на потрошувачите	АХВ, МЗ- ДСЗИ, МОН-БРО, невладини организации за заштита на потрошувачите во РСМ	1/2023	12/2025	Сопствени капацитети	-плати на вработените
16. Донесување на нова Програма за заштита на потрошувачите за период 2023-2024 година,	Одделение за заштита на потрошувачите	АХВ, МЗ- ДСЗИ, МОН-БРО, невладини организации за	1/2023	12/2024	Сопствени капацитети	плати на вработените

согласно Законот за заштита на потрошувачите и		заштита на потрошувачите во РСМ				
17.Имплементација на активности за 2023 година од Програма за заштита на потрошувачите за период 2023-2024 година , согласно Законот за заштита на потрошувачите	Одделение за заштита на потрошувачите	АХВ, МЗ- ДСЗИ, МОН-БРО, невладини организации за заштита на потрошувачите во РСМ	1/2023	12/2023	Сопствени капацитети	плати на вработените +2.500.000
18.Имплементација на активности за 2024 година од Програма за заштита на потрошувачите за период 2023-2024 година , согласно Законот за заштита на потрошувачите	Одделение за заштита на потрошувачите	АХВ, МЗ- ДСЗИ, МОН-БРО, невладини организации за заштита на потрошувачите во РСМ	1/2024	12/2024	Сопствени капацитети	плати на вработените +2.500.000
19. Донесување и имплементација на Стратегија за заштита на потрошувачите за периодот 2023-2026 година со годишни акциски планови, согласно Законот за заштита на потрошувачите	Одделение за заштита на потрошувачите	АХВ, МЗ- ДСЗИ, МФ, МЗШВ, МЛС, МОН-БРО,ДЗЛП,АЕК, НСПК,КЗПВРМ, МЖПП и невладини организации за заштита на потрошувачите во РСМ	1/2023	12/2025	Сопствени капацитети	плати на вработените
20.Работа на Совет за заштита на потрошувачите согласно Законот за заштита на потрошувачите	Одделение за заштита на потрошувачите	МФ,МП,БРО,АХВ,ДСЗИ,ДПИ,невладини организации	1/2023	12/2025	Сопствени капацитети	плати на вработените 2.500.000 МКД

21. **Спроведувањеа на Јавна набавка за обележување на 15 март светски ден на потрошувачите и за спроведување на Јавана набавка за промоција на новиот Предлог Закон за заштита на потрошувачите согласно новите директиви од ЕУ и тоа во Скопје, Охрид и Битола..**	Одделение за заштита на потрошувачите		1/2023	12/2023	Сопствени капацитети	плати на вработените 600.000 МКД
Вкупно активности во I година: 20						**5.620.000,00 ден.**
Вкупно активности во II година: 19						**5.020.000,00 ден.**
Вкупно активности во III година: 17						**2.520.000,00 ден.**
Вкупно за потпрограма 1: 56						**13.160.000,00 ден.**

Потпрограма 2: БЕЗБЕДНОСТ НА ВОЗИЛА И НАДЗОР НА ПАЗАРОТ										
Активност	**Одговорни**	**Консултирани**	**Временска рамка**		**Потребни ресурси**					
			Почеток (месец/год)	**Крај (месец/го)**	**Човечки**			**Финансиски (МКД)**		
					I год.	**II**	**III**	**I год.**	**II**	**III**

1. Спроведување на Законот за возила и подзаконските акти (правилници) донесени врз основа на Законот	Одделение за моторни возила	МВР; МЗШВ; МТВ; БМ и МФ	1/2023	12/2025	Сопствени капацитети	- плати на вработените
2. Издавање на Решение на правните лица за технички преглед за вршење на идентификација	Одделение за моторни возила	МВР	1/2023	12/2025	Сопствени капацитети	- плати на вработените
3. Издавање на решенија за овластување на технички служби	Одделение за моторни возила	БМ и ИАРМ	1/2023	12/2025	Сопствени капацитети	- плати на вработените
4. Спроведување на стручен испит за идентификација и за идентификација и оцена на техничка состојба на возила	Одделение за моторни возила	БМ и МФС	1/2023	12/2025	Комисија за полагање на стручен испит	- плати на вработените + 180.000 (за дневници и изнајмување на простор)
5. Измена и дополнување на подзаконски акти (правилници) за спроведување на Законот за моторни возила .	Одделение за моторни возила	МФС, МТВ, МВР, СЕП, МЗШВ МЖСПП, ИСРМ, ИАРМ; БМ: СКМ ССКМ, ГТЗ, АМСМ; СВМ.	1/2023	12/2025	Сопствени капацитети	- плати на вработените
6. Размена на искуства со соодветни институции од областа на моторните возила, во земји	Одделение за моторни возила	Институции и на земји членки на	1/2023	12/2025	Сопствени капацитети	425,000

членки на ЕУ		ЕУ				
7.Објавување на Јавен повик во дневните весници за Програмата за субвенционирање на вградување на уред за погон на ТНГ, метан или друг вид на алтернативно гориво во возилата и за Програмата за субвенционирање на дел од трошоците за купување на ново возило со одјавување на старото возило.	Одделение за моторни возила	МЕ	1/2024	12/2025	Сопствени капацитети	40.000
8.Субвенционирање на дел од трошоците за купување и вградување на уред за погон на ТНГ, метан или друг вид на алтернативно гориво во возилата	Одделение за моторни возила	МЕ	1/2024	12/2025	Сопствени капацитети	+ 15.000.000 МКД денари од Буџет на РСМ
9.Реализација на Програмата за субвенционирање на дел од трошоците за купување на ново возило со одјавување на старото возило во 2023 година. Ова програма се донесува согласно член 5-в од Законот за возила („Службен весник на Република Македонија“ број 140/08, 53/11, 123/12, 70/13, 164/13, 138/14, 154/15, 192/15, 39/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“	Одделение за моторни возила	МЕ	1/2024	12/2025	Сопствени капацитети	90.000.000 МКД денари од Буџет на РСМ

број 161/19). Владата на Република Севрна Македонија, на предлог на министерот за економија ја донесува Програмата за субвенционирање на дел од трошоците за купување на ново возило со одјавување на старото возило. За реализација на оваа програма се предвидуваат средства во износ од 45.000.000 МКД. Се предвидува да се субвенцинира 20% од цената на трошоците за набавка на ново возило, но не повеќе од 3000 евра во денарска противвредност. Со овој износ ќе бидат опфатени над 250 возила на годишно ниво.						
10.Организирање и координација на работата на Координативното тело за надзор на пазарот, кое врз основа на член 8 од Законот ги врши следните активности: - воспоставува соодветни механизми за комуникација и координација меѓу органите за надзор на пазарот; - воспоставува соодветни процедури за:следење на барањата или извештаите кои се однесуваат на ризикот за	Сектор за внатрешен пазар	ДПИ, ДИТИ, АХ, АЕК, КЗПВРМ, АЛ, ДТИ, ДСЗИ, ДИЖС, ЦУ	1/2023	12/2025	Сопствени капацитети	- плати на вработените

производите согласно со закон;следење на несреќните случаи и опасности по здравјето за кои постои сомневање дека се предизвикани од производите; - врши олеснување на размената на податоци и информации меѓу органите за надзор на пазарот; и - остварува координација во спроведувањето на заедничките планови и постапки за постапување во итни случаи.						
11. Реализација на активностите од изработката и спроведувањето на Националната програма за координација и преземање на ефективни мерки за надзор на пазарот	Сектор за внатрешен пазар	ДПИ, ДИТИ, АХ, АЕК, КЗПВРМ, АЛ, ДТИ, ДСЗИ, ДИЖС, ЦУ	1/2023	12/2025	Сопствени капацитети	- плати на вработените
Вкупно активности во I година:		**7**				**605.000 ден.**
Вкупно активности во II година:-		**11**				**105.645.000 ден.**
Вкупно активности во III година:-		**11**				**105.645.000 ден.**
Вкупно за потпрограма 2:		**33**				**211.895.000 ден.**

А: ОПРАВДАНОСТ И ДИЗАЈН НА ПРОГРАМАТА 4
Образложение: ПРОГРАМАТА КРЕИРАЊЕ НА ЕФЕКТИВНА ТРГОВСКА ПОЛИТИКА ПРОИЗЛЕГУВА ОД: **Стратешкиот приоритет на Владата на РСМ** содржани во Одлуката за стратешки приоритети за 2023 година: -обезбедување забрзан, одржлив и инклузивен економски раст, повисок животен стандард и квалитет на живот на граѓаните, -унапрдеување на енергетска транзиција, инвестирање во енергетска ефикасност и зелен развој, намалување на аерозагадувањето и влијанието на климатските промени, -справување со последиците од светската пандемија предизвикана од Ковид-19 и други кризи, -Успешно водење на пристапните преговори со Европската Унија, **Приоритетна цел**: задржување на финансиската и макроекономска стабилност и зголемување на конкурентноста на економијата, развивање на ефективна трговска политика, квалитетно управување и координација со структурите во процесот на пристапување во Европската унија, и зајакнување на позицијата на Република Северна Македонија на меѓународен план, развој на билатералните, регионалните и мултилатералните односи со членките на НАТО.
НПАА: Поглавје 3.03. Право на основање и слобода на давање на услуги Поглавје 3.06. Право на трговски друштва Поглавје 3.30; Надворешни односи Поглавје 3.31; Надворешна безбедносна и одбранбена политика
1. **Стратешките приоритети и цели на органот на државната управа**: Развивање на ефективна трговска политика, Создавање на поволна деловна клима со политики на соработка со бизнис-секторот, недискриминација, зголемена ефикасност и транспарентност на институциите и целосно почитување на правната држава, Јакнење на позицијата на Република Северна Македонија во меѓународната заедница и унапредување на односите и јакнење на соработката на билатерален, регионален и мултилатерален план, Олеснување на пристапот на меѓународните пазари на стоки и услуги преку склучување на Договори за слободна трговија и договори за трговска и економска соработка, либерализација на трговијата со стоки и услуги и идентификување и намалување на бариерите во трговијата во рамките на склучените договори, Зајакнување на процесот на планирање, подготвување и следење на реализацијата на Националната програма за усвојување на правото на Европската унија (НПАА) како основен стратешки програмски документ во процесот на усогласување на националното законодавство со законодавството на Европската унија, Имплементација на Повеке годишниот Акциски план за регионалната економка област- MAP REA

Цел на Програмата: Олеснување на прекуграничните економски активности и текови, либерализација на трговијата и подобрување на пристапот на странските пазари преку унапредување на добрососедските односи, активно учество во регионалните иницијативи и јакнење на трговската соработка со европските и воневропските земји, на билатерален, регионален и мултилатерален план.	
Показатели за успех на Програмата: Зголемување на извозот и увозот и на нивното учество во БДП	
Програмата е: (забележете го видот на Програмата) **<u>Хоризонтална</u>**	
Потпрограми (компоненти) од Програмата:4	
Потпрограма1: **Надворешна трговска политика согласно правилата и обврските на Република Северна Македонија дефинирани со Протоколот за пристапување на РСМ во СТО и Спогодбата за стабилизација и асоцијација со ЕУ**	**Показател за успешност:** Спроведените активности за олеснувањето на трговијата Степенот на усогласенот на националните процедури за олеснување на трговијата со пропишаните процедури за олеснување на трговијата во земјите членки на СТО, Остварениот прогрес во усогласувањето на националното законодавство со законодавството на ЕУ во согласност со ССА и остварените приоритети од НПАА во делот на Поглавје 3.30- Надворешни односи, Поглавје 3.03- Право на основање и слобода на давање на услуги, Поглавје 3.06 – Право на трговски друштва и Поглавје 3.31-Надворешна безбедносна и одбранбена политика, Зголемувањето на надворешно трговската размена, Донесени автономни мерки за намалување на царините Донесени мерки за заштита на домашното производство Број на поднесени нотификации во СТО и ЕУ
Потпрограма 2: **Поинтензивна регионална трговска соработка- повеќегодишен акциски план на Регионална економска област (МАП РЕА)**	**Показател за успешност:** Степенот на спроведување на МАП РЕА во компонентите трговија, инвестиции, мобилност и дигитално општество Степенот на спроведување на Акцискиот план и заклучоците од Самитот во Софија и Лондон Степенот на Спроведување на активностите од столбот за „регионален раст„ на Стратегијата на ЈИЕ 2020 Степенот на Имплементација на Дополнителниот протокол 5 и Акцискиот план за олеснување на трговијата во ЦЕФТА.

	Завршување на преговорите за взаемно признавање професионаслните кваслификации Зголемена трговска соработка и надворешно трговска размена со земјите на ЦЕФТА Број на решени нетарифни мерки и проблеми при имплементација на ЦЕФТА, ЕФТА и ССА
Потпрограма 3: **Поинтензивна билатерална трговска соработка**	**Показател за успешност:** Иницирани, тековни и склучени договори за трговска и економска соработка, Зголемена трговска соработка и надворешно трговска размена Одржани седници на мешовити комисии по договорите за слободна трговија и билатералните договори за трговска и економска соработка Реализирани заклучоци по усвоени протоколи од мешовити комисии Решени проблеми при имплементација на ДСТ, ДЕС И ДТЕС
Потпрограма 4: **Спроведување на надворешно трговскиот режим**	**Показател за успешност:** Бројот на издадени дозволи за и извоз на стоки и технологии со двојна употреба и издадени сертификати за краен корисник, Бројот на издадени решенија за регистрирање на производители, извозници и увозници на производи од тутун и сродни производи и решенија за регистрирање на марки на тутунски производи Бројот на издадени лиценци за продажба на алкохолни пијалоци и мислења за исполнување на минимално техничките услови за вршење на енергетските дејности трговија на големо со нафтени деривати и складирање на нафтени деривати.

Б: План за спроведување на програмата

Потпрограма 1: НАДВОРЕШНА ТРГОВСКА ПОЛИТИКА СОГЛАСНО ПРАВИЛАТА И ОБВРСКИТЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ДЕФИНИРАНИ СО ПРОТОКОЛОТ ЗА ПРИСТАПУВАЊЕ НА РСМ ВО СВЕТСКА ТРГОВСКА ОРГАНИЗАЦИЈА(СТО) И СПОГОДБАТА ЗА СТАБИЛИЗАЦИЈА И АСОЦИЈАЦИЈА СО ЕУ

Активност	Одговорни	Консултирани	Временска рамка	Потребни ресурси

			Почеток (месец/ година)	**Крај (месец/година)**	**Човечки**			**Финансиски (МКД)**		
					I год.	II год.	III год	I год.	II год.	III год
1.Имплементација на Спогодбата за олеснување на трговијата	Одделение за мултилатерална трговска соработка	МТВ, МФ, МНР. МЗШВ, МЖСПП, МИОА, ЦУРМ, АХВ, ДПИ, ДИЗ, Агенција за лекови, СКМ, ССКМ, СКСЗМ, МАСИТ, МАКАМ ТРАНС, АМЕРИТ,	1/2023	12/2025	Постојни вработени			**3.843.000**	**3.843.000**	**3.843.000**
2. Пристапување на РМ кон Договорот за јавни набавки во СТО	Одделение за мултилатерална трговска соработка	БЈН, МНР	1/2023	12/2025	Постојни вработени			**300.000**	**300.000**	**300.000**
3. Вклучување на РМ кон иницијативата на СТО за електронска трговија и за	Одделение за мултилатерална трговска соработка	МФ,МИОА, МТВ,МВР, ДЗИС,АЕК, БЈН, МК,	1/2023	12/2025	Постојни вработени			**100.000**	**100.000**	**100.000**

домашна регулатива во услугите								
4. Нотификации во СТО и следење на активностите и иницијативите во СТО согласно спогодбите за ТБТ, СПС, земјоделство и др.	Одделение за мултилатерално трговска соработка	Сите институции	1/2023	12/2025	Постојни вработени	**0**	**0**	**0**
5.Донесување на законски и подзаконски акти во областа на трговската политика	Одделение за мултилатерална трговска соработка	МФ, СЗ, МП и др.органи и институции	1/2023	12/2025	Постојни вработени	**0**	**0**	**0**
6. Трговски заштитни инструменти,учество во Комисијата за спроведување на процедурата за воведување на заштитни мерки	Одделение за мултилатерална трговска соработка	Комисија формирана од Владата за спроведување на процедурата за воведување на овие мерки	1/2023	12/2025	Постојни вработени	**0**	**0**	**0**
7.Усогласување со законодавството на	Одделение за мултилатерална трговска	МФ, МОН, МТВ, МП, МЖЦПП,	1/2023	12/2025	Постојни вработени	**100.000**	**100.000**	**100.000**

ЕУ преку учество во Работни групи 3.03, 3.06 3.30 и 3.31	соработка	МТЦП, МК. АКН. МНР,МВР, МО						
8.Информативно тело за ТБТ и информативно тело за услуги	Одделение за мултилатерална трговска соработка	ИСРМ, АХВ, МЗШВ; МТВ, МФ, МП, МЗ, МК, МОН, МТСП, МВР,	1/2023	12/2025	Постојни вработени	**0**	**0**	**0**
9.Имплементација на Закон за услуги	Одделение за мултилатерална трговска соработка	Сите институции	1/2023	12/2025	Постојни вработени	**0**	**0**	**0**
10.Имплементација на Акциски план за усогласување на национално законодавство со Закон за услуги	Одделение за мултилатерална трговска соработка	МЕ, МФ, МОН, МТВ, МП, МЖСПП, МТСП, МК. АКН. МВР, АХВ, МИОА, МЗШВ	1/2023	12/2025	Постојни вработени	**0**	**0**	**0**
11.Усогласување и објавување на Листите на царински квоти за увоз по Договорите за слободна трговија со ЕУ, ЕФТА, Турција и Украина и Листата на	Одделение за мултилатерална трговска соработка	СЗ, ЦУРМ	1/2023	12/2025	Постојни вработени	**0**	**0**	**0**

царински квоти по договор за пристапување на Република Македонија во СТО								
Вкупно активности во I година:					11	**4.343.000 ден.**		
Вкупно активности во II година:					11	**4.343.000 ден.**		
Вкупно активности во III година:					11	**4.343.000 ден.**		
Вкупно за потпрограма 1:					33	**13.029.000 ден.**		

Потпрограма 2: ПОИНТЕНЗИВНА РЕГИОНАЛНА ТРГОВСКА СОРАБОТКА- ПОВЕЌЕГОДИШЕН АКЦИСКИ ПЛАН НА РЕГИОНАЛНА ЕКОНОМСКА ОБЛАСТ (МАП РЕА)

Активност	**Одговорни**	**Консултирани**	**Временска рамка**		**Потребни ресурси**					
			Почеток (месец/година)	**Крај (месец/година)**	**Човечки**			**Финансиски (МКД)**		
					I год.	II год.	III год	I год.	II год.	III год

1.Имплементација на ЦЕФТА Договорот - состанок на МК на ЦЕФТА на ниво на министри	Одделение за мултилатерална трговска соработка	МНР, ЦУРМ, МЗШВ, МФ ВРМ. МОН, МТС	1/2023	12/2025	Постојни вработени	300.000 6.051.740	300.000 6.051.740	300.000 6.051.740
2.Имплементација на Дополнителен протокол 6 за трговија со услугите	Одделение за мултилатерално трговска соработка	Сите институции	1/2023	12/2025	Постојни вработени	50.000	50.000	50.000
3.Имплементација на Дополнителен протокол 5 за олеснување на	Одделение за мултилатерално трговска соработка	Царинска управа, Агенција за храна, МЗШФ-СПС	1/2023	12/2025	Постојни вработени	185.000	185.000	185.000

трговијата								
4.Следење и учество на проекти поддржани од меѓународни организации за ЦЕФТА (ОЕЦД, ГИЗ, СБ и др.)	Одделение за мултилатерално трговска соработка	Надлежни органи и институции	1/2023	12/2025	Постојни вработени	50.000	50.000	50.000
5. Адресирање и елиминирање на трговски бариери во ЦЕФТА и идентификација на непотребните документи и барања во ЦЕФТА земјите	Одделение за мултилатерално трговска соработка	Сите институции	1/2023	12/2025	Постојни вработени	0	0	0
6. Примена на дијагоналната кумулација на потекло на стоката со ЕУ, ЕФТА, Украина и ЦЕФТА	Одделение за мултилатерално трговска соработка	Сите институции	1/2023	12/2025	Постојни вработени	0	0	0

7. Олеснување на слободното движење на експерти, професионалци и обучена работна сила во ЦЕФТА - Признавање на професионалните квалификации	Одделение за мултилатерално трговска соработка	Сите институции	1/2023	12/2025	Постојни вработени	50.000	5 0.000	50.000
8. Зајакнување на транспарентноста во ЦЕФТА -Ажурирање на трговскиот веб портал, матрицата на НТМ и платформата	Одделение за мултилатерално трговска соработка	Сите институции	1/2023	12/2025	Постојни вработени	0	0	0
9. Склучување Меморандум за олеснување на трговијата во рамки на Отворен Балкан	Одделение за мултилатерално трговска соработка	Сите институции	1/2023	12/2023	Постојни вработени	0	0	0
10.Приоритизација и подготовка на Акциски план за	Одделение за мултилатерално трговска	Сите институции и	1/2023	12/2025	Постојни вработени	0	0	0

елиминирање на Нетарифните бариери во рамки на Отворен Балкан	соработка	Стопанските комори								
Вкупно активности во I година:					10			**6.686.740 ден.**		
Вкупно активности во II година:					9			**6.686.740 ден.**		
Вкупно активности во III година:					9			**6.686.740 ден.**		
Вкупно за потпрограма 2:					28			**20.060.220 ден.**		
Потпрограма 3: ПОИНТЕНЗИВНА БИЛАТЕРАЛНА ТРГОВСКА СОРАБОТКА										
Активност	**Одговорни**	**Консултирани**	**Временска рамка**		**Потребни ресурси**					
			Почеток (месец/година)	**Крај (месец/година)**	**Човечки**			**Финансиски (МКД)**		
					I год.	II год.	III год	I год.	II год.	III год
1.Спроведување на Договорот за економска соработка со Чешка	Одделение за билатерална трговска соработка	Надлежни органи и институции	1/2023	12/2025	Постојни вработени			150.000 0 0	25.000 30.000	200.000 0 0
2. Спроведување на Договорот за	Одделение за билатерална трговска	Надлежни органи и	1/2023	12/2025	Постојни вработени			30.000	150.000	25.000 30.000

економска соработка со Унгарија	соработка	институции					0 0	
3. Спроведување на Договорот за економска соработка со Романија	Одделение за билатерална трговска соработка	Надлежни органи и институции	1/2023	12/2024	Постојни вработени	100.000	0 25.000 30.000	0 0 0
4.Спроведување на Договорот за трговска и економска соработка со Турција	Одделение за билатерална трговска соработка	Надлежни органи и институции	1/2023	12/2024	Постојни вработени	25.000 30.000	150.000	
5.Спроведување на Договорот за трговска и економска соработка со Казахстан	Одделение за билатерална трговска соработка	Надлежни органи и институции	1/2023	12/2024	Постојни вработени		200.000	0
Вкупно активности во I година:					5	390.000 ден.		
Вкупно активности во II година:					5	610.000 ден.		
Вкупно активности во III година:					2	255.000 ден.		
Вкупно за потпрограма 3:					12	1.280.000 ден.		

Потпрограма 4: СПРОВЕДУВАЊЕ НА НАДВОРЕШНО ТРГОВСКИОТ РЕЖИМ										
Активност	**Одговорни**	**Консултирани**	**Временска рамка**		**Потребни ресурси**					
			Почеток (месец/година)	**Крај (месец/година)**	**Човечки**			**Финансиски (МКД)**		
					I год.	II год.	III год	I год.	II год.	III год
1.Организирање на состанок со индустријата за зголемување на свесноста на индустријата за контрола на извозот	Одделение за надворешно трговски режим	МВР, МО, МНР, ЦУРМ,	1/ 2023	12/2025	Постојни вработени + екперти ангажирани од САД			20.000	20.000	20.000
2. **Издавање на лиценци за извоз на стоки и технологии со двојна употреба**	Одделение за надворешно трговски режим	Согласно законот за контрола на извоз на стоки и технологии со двојна употреба	1/2023	12/2025	Постојни вработени			1.680	1.680	1.680
3.Учество на организирани и	Одделение за надворешно	МВР, МО,	1/2023	12/2025	Постојни вработени					

платени конференции, програми семинари и обуки за извозна контрола на стоки и технологии со двојна употреба од ЕУ, САД, SIPRI, LATA	трговски режим	МНР, ЦУРМ				50.000	50.000	50.000
4.Издавање на лиценци за продажба на алкохолни пијалоци	Одделение за надворешно трговски режим	Согласно Законот за трговија	1/2023	12/2025	Постојни вработени и 1 ново вработување	40.000	20.000	40.000
5. **Водење на регистер на лиценци за продажба на алкохолни пијалоци**	Одделение за надворешно трговски режим	Согласно Законот за трговија	1/2023	12/2025	Постојни вработени	0	0	0
6.Издавање на решенија на производители, извозници и	Одделение за надворешно трговски режим	Согласно Законот за тутун и тутунски	1/2023	12/2025	Постојни вработени и 1 ново вработување	0	0	0

увозници на производи од тутун исродни производи		производи						
7 **Водење на регистер на производители, извозници и увозници на производи од тутун и сродни производи**	Одделение за надворешно трговски режим	Согласно Законот за тутун и тутунски производи	1/2023	12/2025	Постојни вработени	0	0	0
8. **Издавање на решенија на марки на производи од тутун и сродни производи**	Одделение за надворешно трговски режим	Согласно Законот за тутун производи од тутун и сродни производи	1/2023	12/2025	Постојни вработени	0	0	0
9. **Водење на регистер на марки на производи од тутун и сродни производи**	Одделение за надворешно трговски режим	Согласно Законот за тутун производи од тутун и сродни производи	1/2023	12/2025	Постојни вработени	0	0	0

10. **Мислења за исполнување на МТУ за вршење на енергетски дејности трговија на големо со нафтени деривати и складирање на нафтени деривати**	Одделение за надворешно трговски режим	Согласно Законот за тутун и тутунски производи	1/2023	12/2025	Постојни вработени	0	0	0
11. **Извештаи за работа на стручната служба за издавање дозволи за извоз на стоки и технологии со двојна употреба до Комисијата за извоз на стоки и технологии со двојна употреба.**	Одделение за надворешно трговски режим	Нема	1/2023	12/2025	Постојни вработени	0	0	0
12.**Проект за Дигитализација**	Одделение за надворешно							

на издавањето дозволи за извоз на стоки и технологии со двојна употреба	трговски режим со СТРАТЛИНК						600.000	600.000
Вкупно активности во I година:					**12**	**111.680 ден.**		
Вкупно активности во II година:					**12**	**691.680 ден.**		
Вкупно активности во III година:					**12**	**611.680 ден.**		
Вкупно за потпрограма 4:					**36**	**1.415.040 ден.**		

3. Влијанија врз човечките ресурси			
Програма	**Резиме на потреба од нови вработувања**	**Резиме на потреба од прераспределба на вработените**	**Резиме на потребите од обука**
Потпрограма 1: Поддршка и развој на мали и средни претпријатија	1- Раководител на одделение за занаетчиство		Обуки поврзани со развој на индивидуалните вештини на вработените (управување со ризици, стратешко планирање, менаџирање со време, познавање странски јазици и др.)
Потпрограма 1: Развој и подобрување на	Раководител на одделение за мониторинг и евалуација Раководител на одделение за индустриска		**Мониторинг и евалуација – развивање на концепт и поставување/следење на**

конкурентноста на македонската индустрија и инвестициска политика и општествена одговорност	политика Советник за анализа и истражување во Одделение за Инвестицска политика Советник за мониторинг и евалуација Советник за следење на меѓународна конкурентност на македонската економија Советник во Одделение за општествена одговорност Советник за имплементација на индустриска политика		**индикатори**
Развој на енергетиката Искористување на природните ресурси	**Сектор енергетика:** 1 нови вработувања во 2023 година, 1 нови вработувања во 2024 година и 1 нови вработување во 2025 година во секторот енергетика Секторот за минерални суровини има редовно вработени 8 лица од вкупно систематизирани 18 работни места. Со цел нормално и квалитетно извршување на работните обврски, има потреба од нови вработувања на стручен и друг кадар се до исполнување на слободните систематизирани работни места во Секторот за минерани суровини и тоа: - 5 нови вработувања во 2023 -3 нови вработувања 2024 -2 нови вработувања 2025	Нема	Потребни се учества на семинари, конференции, симпозиуми, конгреси со цел следење на веропските процеси во делот на енергетската транзиција, инвестиции во обновливли извори на енергија и подобрување на енергетската ефикасност Потребни се учества на семинари, конференции, симпозиуми, конгреси со цел осознавање на новите сознанија од областа на геологијата и рударството (законодавство, концесиски надоместоци и сл.);
Програма 3	**Креирање на единствен внатрешен пазар**	НЕ	ДА

	4 нови вработувања во 2023 2 нови вработувања во 2024 2 нови вработувања во 2025		
Програма 4 Потпрограма 1 Надворешно трговска политика согласно правилата и обврските на Република Македонија дефинирани со Протоколот за пристапување на РМ во СТО и Спогодбата за стабилизација и асоцијација со ЕУ	1 советник		Обуки за усогласување со законодавството на ЕУ во Поглавие 3.30- Надворешни односи, Обуки за имплементација на обврските од СТО, Обуки за имплемнтација на контролата на извоз на СТДУ
Потпрограма 2 Поинтензивна регионална трговска соработка- повеќегодишен акциски план на Регионална економска област (МАП РЕА	1 советник		Обуки за усогласување со законодавството на ЕУ во Поглавие 3.30- Надворешни односи,
Потпрограма 3:	1 советник		Обуки за усогласување со

Поинтензивна билатерална трговска соработка			законодавството на ЕУ во Поглавие 3.30- Надворешни односи,

4. Принципи на правична застапеност		
Очекувано влијание во I година	**Очекувано влијание во II година**	**Очекувано влијание во III година**
Министерството за економија како во претходните така и во наредните 2023, 2024 и 2025 година ќе го почитува начелото на правична застапеност согласно Закон.		

5. Принцип на еднакви можности на жените и мажите		
Очекувано влијание во 2023 година	**Очекувано влијание во 2024година**	**Очекувано влијание во 2025година**
Вклучување односно интегрирање на родовата компонента во стратешките планови, политики и буџети како и почитување на принципот на еднакви можности на жени и мажи. Годишен извештај за превземените активности и постигнатиот напредок за воспоставување на еднакви можности на жените и мажите, како и контунирани активности за вклучување на родовата еднаквост во Програмите на секторите во Министерството за економија. Во однос на претприемништвото и малите и средни претпријатија, при спроведување на мерките од	Во 2024 година Министерството за економија ќе продолжи со почитување на принципот на еднакви можности на жените и мажите согласно Законот за еднакви можности на жените и мажите, Заклучоци од Влада, упатствата и други законски акти.	Во 2025 година Министерството за економија ќе продолжи со почитување на принципот на еднакви можности на жените и мажите согласно Законот за еднакви можности на жените и мажите, Заклучоци од Влада, упатствата и други законски акти.

Програмата за развој на претприемништво и конкурентност на МСП, се очекува зголемен број на апликации и број на субвенционирани претпријатија во сопственост и управувани од жени, како резултат на посебната мерка за финансиска поддршка на женско претприемништво. Секторот за туризам и угостителство ќе продолжи со воведување мерка за Финансиска поддршка за женско претприемништво во туризмот.		
Во секторот за МСП е зголемен број на апликации и број на субвенционирани претпријатија во сопственост и управувани од жени како резултат на посебната мерка за финансиска поддршка на женско претприемништво..		
Во Секторот за минерални суровини има вработени 9 лица од кои: 3 се жени а 6 се мажи Се очекува да се зголеми бројот на жени во Секторот, и да бидат унапредени	Се очекува да се зголеми бројот на жени	Се очекува жените да бидат унапредени во Секторот за минерални суровини
Во однос на родовата перспектива во енергетиката, спроведувањето на политиките и мерките на Националниот план за енергија и	Фондот за ЕЕ може да се искористи за поддршка на ранливите домаќинства, вклучително и оние погодени од енергетска сиромаштија, социјални	Фондот за ЕЕ може да се искористи за поддршка на ранливите домаќинства, вклучително и оние погодени од енергетска сиромаштија, социјални

клима ќе овозможи создавање нови работни места, пред сè зелени работни места или барем ќе овозможи замена на постојните работни места со нови кои ќе имаат поголема вредност во економијата.	домаќинства или загрозени домаќинства и домаќинства предводени од жени или самохрани мајки. Се претпоставува дека тие ќе бидат поддржани до 70% од инвестицијата. Исто така и со Програмите за ОИЕ и ЕЕ во домаќинствата може да се земе во предвид родовата перспектива при доделувањето на субвенциите.	домаќинства или загрозени домаќинства и домаќинства предводени од жени или самохрани мајки. Се претпоставува дека тие ќе бидат поддржани до 70% од инвестицијата. Исто така и со Програмите за ОИЕ и ЕЕ во домаќинствата може да се земе во предвид родовата перспектива при доделувањето на субвенциите.

6. Развивање на заедничките функции

Очекувано влијание во I година	**Очекувано влијание во II година**	**Очекувано влијание во III година**

Развивање политики:
Во рамките на Министетвото за економија нема организациона единица Сектор или Одделение за креирање на политиките и програмите, секој сектор во рамките на своите надлежности ги креира своите програми и политики.

Стратешко планирање:
Одделението за стратешко планирање е надлежна за координација на процесот на стратешко планирање на ниво на Министерство за економија.
Секторот за финасниски прашања е надлежен за процесот на подготовка на буџетот согласно известувањето од Министертвото за финансии.
Целта на Министерството за економија е преку реализација на средствата од буџетот да придонесе во развојот на прогресивни идеи од својот домен и зајакнување на функционална пазарна економија која се темели на знаење, иновации и одржлив развој.
Како дел од извршувањето на заедничките функции во Министерството за економија е работата на Секторот за финансиски прашања, во чија надлежност е подготовката на Буџетот на Министерството за економија (составен од предложените и усогласени потребни буџетски средства од секторите во Министерсвото за економија и единките од втора линија).
Во рамки на Секторот за финасиски прашања, Одделението за буџетска координација, врши координативни активности со сите организациони единици, во процесот на подготовка на буџетските барања, според насоките добиени од Министерството

<table>
<tr><td colspan="3">за финансии дадени во Буџетскиот циркулар и согласно планираните програми и активности, предвидени во Стратешкиот план на Министерството за економија.
Секторот за финансиски прашања се стреми кон реализирање на целосно интегриран процес меѓу стратешкото планирање и буџетскиот процес, подобрување на буџетскиот процес (планирање, извршување, мониторинг и евалуација) и елаборирање на проактивното учество при подготовката на буџетот, кој ќе биде транспарентен и заснован на приоритети.</td></tr>
<tr><td>2023</td><td>2024</td><td>2025</td></tr>
<tr><td>Учество во подготвувањето на Стратешкиот план на Министерството за економија 2023-2025 во делот на креирањето на стратешките програми и плановите за спроведување при утврдувањетона потребните финансиски ресурси;
Учество во подготвувањето на Годишниот план за работа на Министерството за економија за 2023
Координација и подготовка на Буџетот на Министерството за економија за 2023 година во рамки на организационите единици во институцијата;
Координација, проследување и публикување на предлог буџетската пресметка за 2023 година до Министерството за финансии, односно Секторот за буџет и фондови.</td><td>Учество во подготвувањето на Стратешкиот план на Министерството за економија 2024-2026 во делот на креирањето на стратешките програми и плановите за спроведување при утврдувањетонапотребните финансиски ресурси;
Учество во подготвувањето на Годишниотплан за работа наМинистерството за економија за 2024
Координација и подготовка на Буџетот на Министерството за економија за 2024 година во рамки на организационите единици во институцијата;
Координација, проследување и публикување на предлог буџетската пресметка за 2024 година до Министерството за финансии, односно Секторот за буџет и фондови</td><td>Учество во подготвувањето на Стратешкиот план на Министерството за економија 2025-2027 во делот на креирањето на стратешките програми и плановите за спроведување при утврдувањето на потребните финансиски ресурси;
Учество во подготвувањето на Годишниот план за работа на Министерството за економија за 2025.
Координација и подготовка на Буџетот на Министерството за економија за 2024 година во рамки на организационите единици во институцијата;
Координација, проследување и публикување на предлог буџетската пресметка за 2025 година до Министерството за финансии, односно Секторот за буџет и фондови</td></tr>
<tr><td colspan="3">Извршување на Буџетот и управување со средства:
Секторот за финансиски прашања, со одделенијата во состав (соодветно) е надлежен за извршувањето на буџетот согласно со</td></tr>
</table>

законските прописи за управување со средствата одобрени во Буџетот на Министерството за економија (по усвојувањето на Буџетот на Република Северна Македонија во Собранието) спроведување на постапките за доделување на договорите за јавни набавки со примена на Законот за јавните набавки и сите подзаконски акти кои произлегуваат од него, со цел за обезбедување рационалност, ефикасност и транспарентност во спроведувањето на јавните набавки Надлежностите на секторот при извршување на буџетот и управувањето со средствата се однесуваат пред се на: - подготовка и проследување до Министерството за финансии, на годишниот, квартралните и месечните планови за извршување (реализација) на буџетот, планирање, подготвување и спроведување пренамени на средства во буџетот на Министерството за економија и единките од втора линија и соодветна корекција на поднесените квартални и месечни извештаи, подготвување предлог-буџетска пресметка при ребаланс на буџетот,) контрола на доставената документација, која произлегува од преземените финансиски обврски на сите корисници на буџетот, спроведување на ex-ante и ex-post контрола, - формална и суштинска контрола на влезната документација, соодветно координација со учесниците во настанувањето на финансиската обврска со цел потврдување на истата од нивна страна пред одобрување од страна на одговорното лице - контрола и усогласување на реализираните средства на трезорската сметка, со поднесените барања за исплата и целосно комплетирање на сметководствената документација и проследување на истата до СОЗР (сметководство) на натамошно постапување; - пријавување, следење и реализацијата на обврските, преку системската апликација на Министерството за финансии е-обврски, поднесување редовни месечни извештаи за преземените обврски; - подготвување соодветни месечни и годишни извештаи за извршувањето на буџетот и други работи од надлежност на финансиското работење; -спроведување на јавните набавки во рамки на одобрените средства во буџетот на Министерството за економија, притоа почитувајќи ги основните принципи, односно конкуренција меѓу економските оператори, еднаков третман и недискриминација на економските оператори, транспарентност и интегритет во процесот на доделување на договори за јавни набавки и рационално и ефикасно искористување на средствата во постапките за доделување на договори за јавни набавки, а со тоа придонедува за воспоставување на систем на јавни набавки во Република Северна Македонија, кој ќе овозможи почитување на правата и обврските од страна на сите учесници во постапките за доделување на договори за јавна набавка, како и ефикасна контрола на спроведените постапки.		
2023	**2024**	**2025**
Подготвување Годишен финансиски извештај согласно член 47 од Законот за	Подготвување Годишен финансиски извештај согласно член 47 од Законот	Подготвување Годишен финансиски извештај согласно член 47 од Законот за

јавна внатрешна финансиска контрола, со извештај за самооценување на одделните процеси на системот за финансиско управување и контрола; Координација со Одделението за јавни набавки во чија надлежност е подоготовката на Планот за јавни набавки согласно Законот за јавни набавки, а во функција на усогласување на планираните набавки со одобрениот буџет и реализација на буџетот за 2023 година; Подготвување соодветни интерни акти за активности и процеси во надлежност на Секторот за финансиски прашања; Учество на дел од вработените во соодветни обуки од областа на материјално - финансиското и буџетското работење и јавите набавки.	за јавна внатрешна финансиска контрола, со извештај за самооценување на одделните процеси на системот за финансиско управување и контрола; Координација со Одделениетот за јавни набавки во чија надлежност е подоготовката на Планот за јавни набавки согласно Законот за јавни набавки, а во функција на усогласување на планираните набавки со одобрениот буџет и реализација на буџетот за 2024 година; Подготвување интерни акти /правилници /упатства/оперативни инструкции/ за процесите од надлежност на Секторот за финансиски прашања кои претходно не се опфатени или за кои постои потреба од ревидирање; Кадрово екипирање на Секторот за финансиски прашања со соодветен стручен и компетентен кадар за самостојно водење на дел од финансиските процеси и активности и спроведувањето на јавните набавки; Учество на дел од вработените во соодветниобуки од областа на	јавна внатрешна финансиска контрола, со извештај за самооценување на одделните процеси на системот за финансиско управување и контрола; Координација со Одделениетот за јавни набавки во чија надлежност е подоготовката на Планот за јавни набавки согласно Законот за јавни набавки, а во функција на усогласување на планираните набавки со одобрениот буџет и реализација на буџетот за 2025 година; Подготвување интерни акти /правилници /упатства/оперативни инструкции/ за процесите од надлежност на Секторот за финансиски прашања кои претходно не се опфатени или за кои постои потреба од ревидирање; Кадрово екипирање на Секторот за финансиски прашања со соодветен стручен и компетентен кадар за самостојно водење на дел од финансиските процеси и активности и спроведувањето на јавните набавки; Учество на дел од вработените во соодветниобуки од областа на материјално-финансиското и буџетското работење и јавите набавки.

	материјално-финансиското и буџетското работење и јавите набавки.	

Управување со човечки ресурси:

Во 2023, 2024 и 2025, година ќе се зајакнат капацитетите на Секторите во министерството за економија, особено во Секторите кои што се носители на Поглавјата за преговори со Европската Унија.,

Според Правилникот за внатрешна организација и работа на Министерството за економија, бр.04-1343/1 од 12.03.2021 година и Правилникот за систематизација на работните места во Министерството за економија, бр. 04-1343/2 од 12.03.2021 година, ќе се согледа можноста да се изврши пополнување на систематизираните а непополнети работни места,

Во 2023, 2024 и 2025 година, ќе се подготват среднорочни и долгорочни планови и програми за потребите од нови вработувања, унапредувања, прилив и одлив на персонал, флуктуација со потребни прераспоредувања, како и реализација на годишните планови за нови вработувања за горенаведениот период,

Подготовка и оспособување на персоналот за учество во годишното оценување,

Оценка на потребните знаења на работникот и посебно потребните знаења за работно место,

Проверка на психофизичката способност на вработените, ажурирање на информациски систем за персонална евиденција.

Во 2023, 2024 и 2025 година, Секторот за управување со човечки ресурси ќе работи на континуитет на одржливост на воспоставените системи од предходните години во насока на имплементирање на Стратегијата за човечки ресурси и развој во кариерата, со прифаќање на стандардите на ЕУ, кои стандарди создаваат прецизен и правичен пристап во управување со персоналот со кој располага МЕ кој е предуслов за ефикасноста на организацијата во целина, кој исто така создава можност секој поединец максимално да се докаже во својата работа, да се развива во својата кариера, како и да ги задоволи своите елементарни психолошки потреби за самоостварување.

Континуирани активности по интерен оглас за распоредување на раководен и друг персонал,

Реализација на активностите согласно описот на задачите на работните места во секторите,

Министерството за економија во наредните 2023, 2024 и 2025 година ќе се стреми кон промовирање на високи стандарди на интегритет преку: лидерство, обука и развој, комуникација, вработување и мобилност.

Управување со информациски технологии:

Секторот за информатика и комуникациски технологии при Минситерство за економија функсионира со (2) две одделение и тоа: Одделение за информационен систем и техничка поддршка и Одделение за техничка поддршка.

Секторот за информатика и комуникациски технологии освен како сервис за потребите на вработени при Министерство за

економија истовремено учествува во Владиините проекти кои се реализираат меѓу нив и во ДМС документ менаџмент систем за електронско архивско работење, Национален совет за ИКТ и други. Истотака во текот на секоја година Секторот прави План за јавни набавки и ги реализира јавни набавки, бидејќи се многу битно за навременено, професионално и безбедно реализирање на седкојдневните активности на вработените. Објавување на материјали на веб страната на Министерство за економија и други активнсоти. Се прави редовно Backup на постоечките софтвери кои се користат.		
2023	2024	2025
Учество во владините проекти Реализирање на годишните јавни набавки предвидени според Планот за јавни набавки. Објавување на материјали на веб страната на Министерство за економија. Одржување на систем салата и софтверите кои се користат. Надградба на мрежната инфраструктура во целото Министерство со менуњае на целата стара мрежа со нова. Backup на постоечките софтвери кои се користат.	Учество во владините проекти Реализирање на годишните јавни набавки предвидени според Планот за јавни набавки. Објавување на материјали на веб страната на Министерство за економија. Одржување на систем салата и софтверите кои се користат. Надградба на мрежната инфраструктура во целото Министерство со менуњае на целата стара мрежа со нова. Backup на постоечките софтвери кои се користат.	Учество во владините проекти Реализирање на годишните јавни набавки предвидени според Планот за јавни набавки. Објавување на материјали на веб страната на Министерство за економија. Одржување на систем салата и софтверите кои се користат. Надградба на мрежната инфраструктура во целото Министерство со менуњае на целата стара мрежа со нова. Backup на постоечките софтвери кои се користат.
Внатрешна ревизија: Внатрешна ревизија е независна активност на давање објективно уверување и совет, воспоставена со цел да придонесе за зголемување на вредноста и подобрување на работењето на субјектот. Таа помага субјектот да ги исполни своите цели, применувајќи систематски, дисциплиниран пристап за процена и подобрување на ефективноста во процесите на управување со ризикот, контролата и управувањето.		
2023	2024	2025
Спроведување на Годишниот план за извршување внатрешна ревизија за 2023 година: прелиминарно истражување, подготовка на поединечни Планови и Програми за предвидените ревизии во	Спроведување на Годишниот план за извршување внатрешна ревизија за 2024 година: прелиминарно истражување, подготовка на поединечни Планови и Програми за	Спроведување на Годишниот план за извршување внатрешна ревизија за 2025 година: прелиминарно истражување, подготовка на поединечни Планови и Програми за предвидените ревизии во

планот (вклучително и за ревизиите на проекти реализирани со ЕУ фондови) и за ad-hoc ревизорските ангажмани, изготвување на нацрт предходни и конечни Извештаи за секоја ревизија, усвојување на Акциски план за реализирање на препораките утврдени во конечните извештаи. Спроведување на Мониторинг, односно Следење на резултатите на спроведување на препораките од ревизорските извештаи. Подготвка на Годишен извештај за извршени внатрешни ревизии во предходната календарска година, односно во 2022 година. Подготовка на Ревизорски универзум врз основа на нова процена на ризиците или ревидирање на постоечките ризици во регистарот на ризици на Министерството. Подготовка на Стратешки план за извршување на внатрешна ревизија за 2023-2025 година. Подготовка на Годишен план за извршување на внатрешна ревизија за 2023 година. Подготовка на Измена на годишен план за извршување на внатрешна ревизија за 2023 година.	предвидените ревизии во планот (вклучително и за ревизиите на проекти реализирани со ЕУ фондови) и за ad-hoc ревизорските ангажмани, изготвување на нацрт предходни и конечни Извештаи за секоја ревизија, усвојување на Акциски план за реализирање на препораките утврдени во конечните извештаи. Спроведување на Мониторинг, односно Следење на резултатите на спроведување на препораките од ревизорските извештаи. Подготвка на Годишен извештај за извршени внатрешни ревизии во предходната календарска година, односно во 2023 година. Подготовка на Ревизорски универзум врз основа на нова процена на ризиците или ревидирање на постоечките ризици во регистарот на ризици на Министерството. Подготовка на Стратешки план за извршување на внатрешна ревизија за 2024-2026година. Подготовка на Годишен план за извршување на внатрешна ревизија за 2024година. Подготовка на Измена на годишен план за извршување на внатрешна	планот (вклучително и за ревизиите на проекти реализирани со ЕУ фондови) и за ad-hoc ревизорските ангажмани, изготвување на нацрт предходни и конечни Извештаи за секоја ревизија, усвојување на Акциски план за реализирање на препораките утврдени во конечните извештаи. Спроведување на Мониторинг, односно Следење на резултатите на спроведување на препораките од ревизорските извештаи. Подготвка на Годишен извештај за извршени внатрешни ревизии во предходната календарска година, односно во 2024 година Подготовка на Ревизорски универзум врз основа на нова процена на ризиците или ревидирање на постоечките ризици во регистарот на ризици на Министерството. Подготовка на Стратешки план за извршување на внатрешна ревизија за 2025-2027 година. Подготовка на Годишен план за извршување на внатрешна ревизија за 2025 година. Подготовка на Измена на годишен план за извршување на внатрешна ревизија за 2025 година. Следење на референтната регулатива, Стандардите и методологијата во областа,

Следење на референтната регулатива, Стандардите и методологијата во областа, за развој и отчетност во јавните финансии. Учество во работата на Ревизорскиот комитет во Министерството за финансии како член на Комитетот, придонес кон стратегиите и регулативата за внатрешна ревизјиа. Креирање и реализирање на обуки за внатрешните ревизори во јавен сектор како сертифициран обучувач. Обуки и настани за унапредување на областа јавни финансии и јавна внатрешна контрола.	ревизија за 2024 година. Следење на референтната регулатива, Стандардите и методологијата во областа, за развој и отчетност во јавните финансии. Учество во работата на Ревизорскиот комитет во Министерството за финансии како член на Комитетот, придонес кон стратегиите и регулативата за внатрешна ревизјиа. Креирање и реализирање на обуки за внатрешните ревизори во јавен сектор како сертифициран обучувач. Обуки и настани за унапредување на областа јавни финансии и јавна внатрешна контрола.	за развој и отчетност во јавните финансии. Учество во работата на Ревизорскиот комитет во Министерството за финансии како член на Комитетот, придонес кон стратегиите и регулативата за внатрешна ревизјиа. Креирање и реализирање на обуки за внатрешните ревизори во јавен сектор како сертифициран обучувач. Обуки и настани за унапредување на областа јавни финансии и јавна внатрешна контрола.

РИЗИЦИ НА НИВО НА СТРАТЕШКИ ПЛАН

РИЗИК	**ВЕРОЈАТНОСТ ЗА НАСТАНУВАЊЕ НА РИЗИКОТ**	**ВИЛЈАНИЕ НА РИЗИКОТ ВРЗ ОСТВАРУВАЊЕ НА ЦЕЛИТЕ**	**МЕРКИ ЗА СПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ**
При подготвување на Стратешкиот план ризик е непочитување на дадениот рок на Секторите односно ненавремено доставување на бараните податоци	средна	средно	Навремено праќање на маил за доставување на податоци Ургенција преку електорнска пошта

Ризик поради непополнета систематизација и несоодветни човечки ресурси	голема	големо	Пополнување на работни позиции согласно систематизацијата на МЕ
Недобивање информации од надлежни институции за реализација на мерки и активности	голема	големо	Зајакната соработка и комуникација со институции

РИЗИЦИ НА НИВО НА ПРОГРАМА

РИЗИК	ВЕРОЈАТНОСТ ЗА НАСТАНУВАЊЕ НА РИЗИКОТ	ВИЛЈАНИЕ НА РИЗИКОТ ВРЗ ОСТВАРУВАЊЕ НА ЦЕЛИТЕ	МЕРКИ ЗА СПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ
1.Одобрениот Буџет за реализација на Програмата за развој на претприемништвото и конкурентноста на малите и средни претпријатија може да не е доволен за субвенционирање односно кофинансирање на трошоците на сите апликанти кои аплицираат по објавените јавни повици за мерките од програмата	среден	средно	При изготвување на предлог Буџетот од страна на Министерство за економија да се обезбедат повеќе средства за реализација на предвидените мерки од Програмата за развој на претприемништвото и конкурентноста на малите и средни претпријатија, притоа да се има во предвид интересот за секоја мерка од претходната година и соодветно на тоа да се планираат средствата за секоја мерка.
Неискористување на предвидените средства од Програмата поради недоволен интерес за некоја од предвидените мерки во Програмата или неадекватно дефинирани услови и критериуми во јавните повици кои	среден	средно	Планирање на мерките во Програмата врз основа на претходна анализа на потребите на компаниите, дијалог со стопанските комори, анализа на пројавениот интерес за конкретна мерка во изминатите години, и

потенцијалните апликанти не можат да ги исполнат.			креирање на услови за аплицирање и критериуми за избор кои може да ги исполнат поголем број на компании.
Политички процеси или други непредвидливи процеси од надворешен карактер кои го одложуваат распишувањето на јавните повици, потпишувањето на документи и сл.	среден	средно	Во процесот на планирање во рамки на можното да се предвиди овој ризик и соодветно да се предвидат активности кои ќе бидат превземени доколку настапи таков случај. Особено да се внимава при програмирање во изборни години.
Недоволен капацитет на човечки ресурси во Секторите за квалитетно и ефективно распишување и спроведување на јавните повици за реализација на мерките од Програмата.	среден	средно	- Зајакнување на капацитетот на Секторот за претприемништво и конкурентност на МСП со потребните човечки ресурси.
Недоволно обезбедени финансиски средства	среден	средно	Обезбедување на средствата за реализација на мерките
Недостаток на финансиски ресурси Недостаток на соодветно квалификувани човечки ресурси Недобивање информации од надлежни институции за реализација на мерки и активности	средна голема средна	големо големо големо	Се бараат средства од буџет и странски донатори Се барат нови вработувања Зајакната соработка и комуникација со институции
Непредвидени надворешни влијанија кои влијаат негативно на економскиот раст и развој (криза предизвикана од пандемија, енергетска криза, ценовна криза, економски и социјални предизвици)	средно	средно	Следење на состојбите и интервенција со посебен сет мерки
Недоволно средства за имплементација на мерките согласно стратешките документи	средно	средно	Обезбедување поддршка од разни донатори и европски проекти
Недоволен интерес на фирмите за	мала	средно	Дизајнирање на мерките во координациоја

искористување на мерките			со засегнати страни и подобрена промоција
Недоволен човечки капацитет во секторот за реализација на стратешките документи	големо	големо	Вработување квалитетен и мотивиран кадар за раезлиација на стратешките цели
Соодветно неисполнување на на целите зацртани во Националниот план за енергија и клима за разгледуваниот тригодишен период за секоја од петте димензии: декарбонизација; енергетска ефикасност; енергетска сигурност; внатрешен пазар; истражување, иновативност и конкуренција	среден	мал	Донесување на предвидените закони и подзаконски акти, реализација на предвидените мерки во планот
Недонесување на Програма за финансиска подршка за производство од ОИЕ, недонесување на програма за ранливи потрошувачи	среден	среден	Превземање на чекори за реализација на програмата
Недостаток на соодветно квалификувани човечки ресурси	голема	голема	Се бараат нови вработувања
Спроведување на јавна набавка, јавни повици и не избирање на најповолен понудувач и поништување на постапката и несклучување на договор	Средна	Средно	Обајавување на јавните повици со точно утврдени критериуми и услови за избор на најповолен понудувач и склучување на договор
Не спроведување на постапките за доделување на концесии за детални геолошки истражувања и експлоатација на минерални суровини во даден рок	Голема	Големо	Спроведување на постапките во даден рок како и објавување на јавните повици и избор на најповолен понудувач

Неискористување на предвидените средства од Програмата поради недоволен интерес за некоја од предвидените мерки во Програмата или лошо дефинирани услови и критериуми во јавниоте повици кои потенцијалните апликанти не можат да ги исполнат	среден	средно	Планирање на мерките во Програмата врз основа на претходна анализа на потребите на компаниите, дијалог со стопанските комори, анализа на пројавениот интерес за конкретна мерка во изминатите години, и креирање на услови за аплицирање и критериуми за избор кои може да ги исполнат поголем број на компании
Недоволно стручно и објективно одлучување (засновано исклучиво на предвидените услови и критериуми дефинирани во Јавните повици) од страна на надлежните Комисии при разгледување на пристигнатите апликации по објавените јавни повици	среден	средно	Носење Одлука на ниво на Министерство за економија за забрането влијание или било каков притисок врз членовите на Комисиите надлежни за разгледување и одлучување по пристигнатите апликации по објавените јавни повици, кое има за цел фаворизирање на одредени апликанти
Политички процеси или други процеси од надворешен карактер кои го одложуваат распишувањето на јавните повици, потпишувањето на документи и сл.	среден	средно	Во процесот на планирање да се предвиди овој ризик и соодветно да се предвидат активности кои ќе бидат превземени доколку настапи таков случај. Особено да се внимава при програмирање во изборни години
Недоволен капацитет на човечки ресурси во Секторите за квалитетно и ефективно распишување и спроведување на јавните	среден	средно	Зајакнување на капацитетот на Секторот за внатрешен пазар

повици за реализација на мерките од Програмата			

Министер,
Ministër,
Kreshnik Bekteshi

Бр.19-729/1
од 01.02.2023 г.